

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Přírodovědecká fakulta

Katedra rozvojových studií

Gabriela Kopáčiková

**Humanitární pomoc po zemětřesení
v Nepálu v roce 2015**

Bakalářská práce

Vedoucí práce: Doc. RNDr. Pavel Nováček, CSc.

Olomouc 2016

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně a veškeré zdroje jsem uvedla na konci práce v seznamu použitých zdrojů.

V Olomouci, dne 13. května 2016

.....

Gabriela Kopáčiková

Poděkování

Děkuji docentu RNDr. Pavlu Nováčkovi, CSc. za odborné rady, cenné připomínky, trpělivost, ochotu a vstřícný přístup při vedení mé bakalářské práce. Zároveň bych ráda poděkovala všem, kteří mě podporovali a motivovali při studiu.

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE
(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Gabriela KOPÁČIKOVÁ**
Osobní číslo: **R13353**
Studijní program: **B1301 Geografie**
Studijní obor: **Mezinárodní rozvojová studia**
Název tématu: **Humanitární pomoc po zemětřesení v Nepálu v roce 2015**
Zadávající katedra: **Katedra rozvojových studií**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cílem bakalářské práce je zhodnotit zkušenosti aktérů humanitární pomoci po zemětřesení v Nepálu z roku 2015. Práce obsahuje vymezení regionu Nepálu, zemětřesení jako přírodní katastrofy, zhodnocení úspěchů a neefektivity humanitární pomoci. Struktura práce: Úvod, 1. Cíl práce a metodologie, 2. Pojem humanitární pomoc, 3. Charakteristika země, 4. Zemětřesení jako přírodní katastrofa, 5. Dopady zemětřesení z dubna 2015, 5. Aktéři humanitární pomoci v Nepálu, 6. Úspěchy pomoci v Nepálu, 7. Neefektivita humanitární pomoci, 8. Zhodnocení humanitární pomoci, 9. Diskuze, Závěr

Rozsah grafických prací: dle potřeby
Rozsah pracovní zprávy: 10 - 15 tisíc slov
Forma zpracování bakalářské práce: tištěná/elektronická
Seznam odborné literatury:

- ANDERSON, Mary B. 1999. Do no harm: how aid can support peace or war. Boulder, Colo.: Lynne Rienner Publishers, ix, 161 p. ISBN 15-558-7834-2.
HANNIGAN, John A. 2012. Disasters without borders: the international politics of natural disasters. Cambridge: Polity Press, x, 195 p. ISBN 07-456-5068-6.
KEOHANE, ed. by J. L. Holzgrefe and Robert O. 2003. Humanitarian intervention: ethical, legal, and political dilemmas. 1. publ. Cambridge [u.a.]: Cambridge Univ. Press. ISBN 978-052-1529-280.
MAGONE, Claire, Michael NEUMAN a Fabrice WEISSMAN. 2011. Humanitarian negotiations revealed: the MSF experience. s.l.: Medecins sans frontieres, xiii, 287 p. ISBN 978-023-1800-877.
NEWMAN, Michael. 2009. Humanitarian intervention: confronting the contradictions. 1. publ. London: Hurst. ISBN 978-185-0659-747.
PAFFENHOLZ, Thania a Luc REYCHLER. 2007. Aid for peace: a guide to planning and evaluation for conflict zones. 1. ed. Baden-Baden: Nomos, 159 p. ISBN 978-383-2925-826.
VAVROUŠKOVÁ, Stanislava. 2008. Nepál. 1. vyd. Praha: Libri, 125 s. Stručná historie států, sv. č. 53. ISBN 978-807-2773-831.

Vedoucí bakalářské práce: doc. RNDr. Pavel Nováček, CSc.
Katedra rozvojových studií

Datum zadání bakalářské práce: 7. května 2015
Termín odevzdání bakalářské práce: 15. dubna 2016

L.S.

prof. RNDr. Ivo Frébort, CSc., Ph.D.
děkan

doc. RNDr. Pavel Nováček, CSc.
vedoucí katedry

V Olomouci dne 7. května 2015

Abstrakt

Bakalářská práce je zaměřena na zemětřesení v Nepálu od 25. dubna do 12. května roku 2015. Práce se zabývá státem Nepál, jevem zemětřesení a humanitární pomocí obecně. Dále práce popisuje a hodnotí poskytnutou okamžitou pomoc při této konkrétní katastrofě a srovnání s jinými ničivými otřesy. Část práce je také věnována aktérům, kteří při zemětřesení zasahovali. Autorka použila rešeršně-kompilační metodu a jejím cílem na základě zdrojů je zhodnocení úspěchů a neúspěchů humanitární pomoci.

Klíčová slova: Nepál, zemětřesení, humanitární pomoc, nevládní organizace, přírodní katastrofa

Abstract

The bachelor thesis deals with the earthquake in Nepal from April 25th to May 12th in 2015. The topics in focus are the Federal Democratic Republic of Nepal, earthquakes and humanitarian aid in general. The thesis also analyzes the immediate aid provided in this particular event in comparison with other disastrous earthquakes. One part is devoted to those who provided help during the earthquake. The author of the thesis has used a compilation method of research and the thesis aims to assess the successes and failures in humanitarian aid, according to the used sources.

Keywords: Nepal, earthquake, humanitarian aid, non-governemtal organizations, natural disaster

Obsah

Úvod.....	12
1. Cíle práce	13
2. Použité metody	14
3. Pojem humanitární pomoc	15
4. Charakteristika země: Nepál	17
4.1 Obecné informace	17
4.2 Fyzicko-geografická sféra	17
4.3 Socioekonomická sféra	18
4.3.1 Indikátory společnosti.....	18
4.3.2 Náboženství	19
4.3.3 Etnické složení.....	20
4.3.4 Hospodářství	20
4.3.5 Ukazatele ekonomické úrovně.....	21
4.3.6 Turistický ruch.....	22
4.3.7 ODA.....	22
4.3.8 Postavení ve světě.....	23
4.4 Kategorizace Nepálu	24
4.5 Historie země	24
4.5.1 Počátky osídlení až období 14. století	25
4.5.2 18. a 19. století.....	25
4.5.3 Období 20. století až po současnost.....	26
5. Zemětřesení jako přírodní katastrofa	28
5.1 Historie.....	28
5.2 Popis.....	29
5.3 Příčiny	29
5.4 Měření	30

5.4.1	Pojmy	30
5.4.2	Richterova stupnice.....	31
5.5	Příklady a srovnání.....	31
5.6	Důsledky	33
5.6.1	Počet obětí.....	34
5.6.2	Okamžité důsledky	34
5.6.3	Dlouhodobé důsledky	35
6.	Dopady zemětřesení z dubna a května 2015.....	36
6.1	Obecné informace	36
6.2	Lidské životy.....	37
6.3	Materiální škody.....	38
6.3.1	Obydlí	39
6.3.2	Voda, sanitace a potraviny.....	39
6.4	Infrastruktura.....	39
6.4.1	Doprava.....	39
6.5	System.....	40
6.5.1	Zdravotní.....	40
6.5.2	Školský.....	41
6.5.3	Politický.....	41
6.6	Zemědělství.....	41
7.	Aktéři humanitární pomoci v Nepálu	42
7.1	Česká republika.....	42
7.1.1	ADRA	42
7.1.2	Člověk v tísni	43
7.1.3	Lékaři bez hranic	43
7.1.4	Český červený kříž.....	43
7.2	Zahraniční	44

8.	Úspěchy pomoci v Nepálu	45
8.1	Úspěchy neziskových organizací	45
8.2	Úspěšnost pomoci ze strany států	46
8.3	Úspěchy z nápadu a náhody	46
9.	Neefektivita pomoci.....	48
10.	Diskuze	50
11.	Závěr	51
	Seznam použitých zdrojů.....	52
	Literatura.....	52
	Internetové zdroje	54

Seznam použitých zkratk

ADB	<i>Asian Development Bank</i> (Asijská banka rozvoje)
ASEAN	<i>Association of South East Asian Nations</i> (Sdružení států Jihovýchodní Asie)
CIA	<i>Central Intelligence Agency</i> (Ústřední zpravodajská služba)
GDP	<i>Gross Domestic Product</i> (Hrubý domácí produkt - HDP)
GNP	<i>Gross National Product</i> (Hrubý národní produkt)
HDI	<i>Human Development Index</i> (Index lidského rozvoje)
HDR	<i>Human Development Report</i> (Zpráva o lidském rozvoji)
IMF	<i>International Monetary Fund</i> (Mezinárodní měnový fond)
LDCs	<i>Least Developed Countries</i> (Nejméně rozvinuté země)
LLDCs	<i>Landlocked Developing Countries</i> (Vnitrozemské rozvojové země)
NAM	<i>The Non-Aligned Movement</i> (Hnutí nezúčastněných)
NNK	<i>Nepali National Congress</i> (Nepálský národní kongres)
NPR	<i>Nepalese Rupee</i> (Nepálská rupie)
ODA	<i>Official Development Assistance</i> (Oficiální rozvojová pomoc)
PPP	<i>Purchasing Power Parity</i> (Parita kupní síly)
SAARC	<i>South Asian Association for Regional Cooperation</i> (Jihoasijské sdružení regionální spolupráce)
SAFTA	<i>South Asian Free Trade Area</i> (Jihoasijská oblast volného obchodu)
SAPTA	<i>South Asian Preferential Trade Arrangement</i> (Jihoasijská preferenční obchodní dohoda)
SARC	<i>South Asian Regional Cooperation</i> (Jihoasijská regionální spolupráce)
UN	<i>United Nations</i> (Organizace spojených národů - OSN)
USD	<i>United States Dollar</i> (Americký dolar)
WB	<i>World Bank</i> (Světová banka)
WTO	<i>World Trade Organization</i> (Světová obchodní organizace)

Seznam obrázků

Obrázek 1: Epicentra zemětřesení. Zdroj: Český rozhlas, 2015. Upraveno autorkou.
Dostupné z: http://www.rozhlas.cz/zpravy/svet/_zprava/cro-podpori-sbirkou-dve-nepalske-vesnice-ve-kterych-spadla-vetsina-domu--1491488 36

Seznam tabulek

Tabulka 1: Richterova stupnice. Zdroj: Morris, 2003. Upraveno autorkou. 31
Tabulka 2: Nejsilnější zemětřesení světa. Zdroj: Morris, 2003; Fairclough, 2011.
Upraveno autorkou. 33

Úvod

V oblasti humanitární pomoci a rozvojové spolupráce můžeme vymezit několik kategorií. Jedna z nich je spojená s přírodními katastrofami a reakcemi na ně. Ve své bakalářské práci jsem se rozhodla zaměřit na humanitární pomoc po přírodní katastrofě.

Zhruba v polovině roku 2015 se v médiích velmi často hovořilo o dubnovém zemětřesení v Nepálu, možná kvůli síle 7,9 stupňů Richterovy stupnice, možná kvůli obrovským číslům zraněných, pohřešovaných a mrtvých. Možná také kvůli následné lavině na Mount Everestu, která má na svědomí přes dvacet lidských životů, a je tak nejtragičtější událostí této hory.

Ačkoliv se zemětřesení na světě odehrávají každou chvíli a existují třeba právě teď nedaleko od nás, jsou mezi nimi také ta, která nedokážeme zachytit - měřitelná pouze přístroji a pro běžného člověka zanedbatelná. O těch se zmíním pouze okrajově, ráda bych se věnovala otřesům, které nejen, že jsou pro člověka patrné, ale mohou také napáchat obrovské škody. Pokusím se tato ničivá zemětřesení pro obecnější náhled porovnat s nepálským.

V práci jsem se zaměřila na vznik zemětřesení, jeho příčiny a dopady, jak obecně, tak na konkrétním příkladu. Dále Nepálem jako státem obecně, a také bezprostředně nasazenou humanitární pomocí, aktéry, kteří zde zasahovali, jejich akceschopností, úspěchy a možnými neúspěchy, či dokonce neefektivitou této okamžité pomoci.

Nepál je jednou z rozvojových zemí, která žije z cestovního ruchu. A to konkrétně z vysokohorské turistiky. Velká spousta členů expedic je schopna zaplatit neuvěřitelné sumy jen proto, aby mohli pokoušet výstupy na nejvyšší hory světa. Co všechno se tedy může stát a jaké jsou dopady na stát, když jej zasáhne takové neštěstí?

Pro bakalářskou práci jsem se pokusila najít relevantní výpovědi a zprávy, které by monitorovaly, hodnotily a podávaly informace po zemětřesení v Nepálu.

1. Cíle práce

Hlavním cílem bakalářské práce je na základě sesbíraných informací, dat, výpovědí a zpráv sepsat, a poté zhodnotit činnost aktérů humanitární pomoci po zemětřesení v Nepálu v roce 2015.

V první části se práce zabývá definicí, vymezením a principy humanitární pomoci. Pokusím se zde stručně vystihnout, jak humanitární pomoc funguje, co je jejím hlavním cílem, komu a proč má být určena.

Další část se věnuje samotnému státu Nepál, a to jak z fyzicko-geografického hlediska, tak také z široce pojaté socioekonomické sféry. Nezapomenu nastínit v několika bodech i vývoj země. Historický kontext je zde použit jako východisko pro pochopení dopadů na celý systém v důsledku přírodní katastrofy.

Šestá kapitola se detailně zabývá zemětřesením jakožto pojmem, jeho historickým pojetím, příčinami, dopady, možnostmi měření, ale také především srovnáním s jinými ničivými zemětřeseními. Proto, abychom dokázali srovnat sílu mezi jednotlivými katastrofickými událostmi a byli schopni porovnat je s dubnovým nepálským zemětřesením.

Sedmá kapitola mapuje dopady na okolí Káthmándú a problémy, které kvůli otřesům vznikly. Kapitola shrnuje všechny důsledky zemětřesení, a to jak na úrovni jednotlivce, tak na vládní úrovni.

V dalších částech se práce věnuje jednotlivým aktérům humanitární pomoci, českým i zahraničním, kteří poskytovali okamžitou pomoc v Nepálu. Z přečtených dokumentů a zpráv nastíním úspěchy jejich činnosti. Ale zároveň se kriticky pokusím najít neefektivní kroky, které způsobily tok dalších negativních dopadů.

Výsledkem bakalářské práce bude zhodnocení úspěchů a nezdarů jednotlivých neziskových organizací, které na místě působily.

Závěrem bakalářské práce bude shrnutí všech dostupných informací, které k danému tématu byly nalezeny. Zároveň se v diskuzi vyjádřím k celé situaci a postupu pracovníků dle vlastních zkušeností a znalostí.

2. Použité metody

K vytvoření své bakalářské práce jsem použila rešeršně-kompilační metodu, která mi umožnila využít všechny dostupné, relevantní zdroje k dané tématice a sestavit z nich ucelený text s vlastním náhledem.

Informace jsem získávala jak z knih, odborných online článků (z portálu informačních elektronických zdrojů Univerzity Palackého), tak i od jednotlivých organizací a ze zpráv na internetu. Často jsem se setkávala s anglickými publikacemi/články, které jsem si sama překládala.

Především pro část o poskytování humanitární pomoci přímo v Nepálu existují ve většině případů pouze anglické články a zprávy na internetu.

Práce je doplněna obrázky a tabulkami, které jsem použila z citovaných zdrojů nebo si je podle potřeby upravila či pouze přeložila.

Citační aparát jsem využívala přímo v textu, a to použitím autora nebo názvu stránky či organizace s rokem vydání nebo aktualizace. Odkaz na stránky nebo název celé knihy je vždy k dohledání na konci práce v seznamu zdrojů.

Vysvětlivky pod čarou jsem využívala pro vysvětlení cizích, nepříliš běžných pojmů. Instituce a organizace jsou uváděny zkratkou jejich původního názvu nebo počestěné verze, pokud je častější a tyto jednotlivé zkratky jsou opět k dohledání, tentokrát v Seznamu zkratek, který je umístěn za obsahem.

Anglické výrazy, původní slova v originálu, stejně jako dlouhé přímé citace jsou v textu označeny kurzívou. Co se týče přímých citací krátkých, jsou pouze v uvozovkách, s citačním aparátem a navíc s číslem strany, pokud byla citována tištěná publikace.

Všechny použité zdroje se nachází na samotném konci práce. Jsou rozděleny na knižní (včetně časopiseckých zdrojů) a internetové zdroje.

3. Pojem humanitární pomoc

Zahraniční pomoc je zastřešujícím prvkem pomoci humanitární a rozvojové. (Halaxa & Fukan, 1999) Oba dva typy pomoci by dnes měly fungovat propojeně.

Pomoc humanitární se vyznačuje krátkodobostí svého zásahu a reaguje na náhlé, nečekané události. (Halaxa & Fukan, 1999) „Humanitární pomoc má formu krátkodobějších intervencí s cílem zlepšit situaci obětí přírodních či lidmi způsobených katastrof.“ (MZV, 2010)

Humanitární pomoc má za cíle: zamezení ztrátám na životech, zmírnění utrpení, obnovení životních podmínek, zamezení dlouhodobým negativním důsledkům (Dušková et al., 2011) a zachování lidské důstojnosti.

Existují čtyři základní principy, kterými se humanitární pomoc řídí, a těmi jsou:

1. lidskost
2. nestrannost
3. neutralita
4. nezávislost

(MZV, 2010)

Pojmem **lidskost** rozumíme zaměření na ochranu lidských životů. **Nestrannost** jasně říká, že nevybíráme osoby, kterým pomoc poskytneme. Rozhodujeme maximálně o tom, kdo potřebuje pomoc dříve. Humanitární pomoc nám principem **neutrality** zakazuje stavět se na nějakou stranu konfliktu. A nezávislost znamená, že nepomáháme z politického, ekonomického ani jiného zájmu země dárce. (Dušková et al., 2011)

Do humanitární pomoci řadíme poskytování jídla a vody, stavbu a distribuci materiálů na provizorní přístřeší. Primární zdravotní péči, distribuci léků, šatstva a budování hygienického zázemí.

Humanitární pomoc má několik fází, obecně rozlišujeme tři, a to okamžitou (krizovou) pomoc, která se týká většinou dvou týdnů po katastrofě. Dále časnou rehabilitaci obsahující období dvou týdnů až třech měsíců po události. A poslední je fáze obnovy (a rozvoje) trvající maximálně dva roky. (Dušková et al., 2011) Ne vždy je to takto striktně ohraničeno. Záleží na situaci, typu katastrofy, místě, počtu obětí.

Aby nebyla humanitární pomoc vykreslována jen pozitivně, uveďme příklad ze Somálska. V devadesátých letech poskytovaná potravinová pomoc rozpoutala konflikty mezi znesvářenými stranami (Halaxa & Fukan, 1999). Někdy může humanitární pomoc zapříčinit konflikty, být negativní, nebo příjemcům pomoci jen uškodit.

Co se týče nákladů, tak obecně platí trend, že nákladnost humanitární pomoci stoupá, protože dochází ke změně konfliktů. Jsou čím dál složitější, spleťtější a vyžadují ekonomicky náročnější řešení. (Halaxa & Fukan, 1999)

Velký nápor na psychiku během zemětřesení a podobných katastrof zažívají všichni zúčastnění. Je tedy nezbytně nutné, aby se lidem dostalo také psychosociální pomoci, která je již dnes často v humanitární pomoci zahrnutá. Mezi zasažené osoby řadíme dle Baštecké et al. (2005):

1. přímé (primární) oběti
2. rodinu a přátele primárních obětí
3. tým záchranářů a pomocného personálu
4. osoby, které se účastnili situace (resuscitovali, vyprošťovali, unikli před smrtí)
5. obyvatele žijící v místě události

4. Charakteristika země: Nepál

Kapitola pojímá Nepál z jeho obecné charakteristiky. Popisuje nejen jeho přírodní a ekonomické poměry, hospodářskou situaci a historický kontext, ale také stručné informace o náboženství, obyvatelstvu a jeho etnickém složení. Samostatnou podkapitolou je také oficiální zahraniční pomoc (ODA) a postavení Nepálu ve světě, a to z pohledu angažovanosti a působení ve vybraných organizacích.

Stěžejní literaturou je kniha o Nepálu z edice Stručné historie států od Stanislavy Vavrouškové, a to především pro historický kontext. Kapitola je doplněna o aktuální údaje z *The World Factbook*, vytvořenou a aktualizovanou americkou agenturou CIA.

4.1 Obecné informace

Republika Nepál byla dříve Nepálským královstvím, dnes oficiálně Federativní demokratickou republikou Nepál, ale zkráceně tento stát nazýváme nejčastěji: Nepál. S tímto asijským státem je spojena především vysokohorská terminologie: Himálaj, osmitisícovky, expedice, Everest.

Nepál je jediným státem, který nemá vlajku klasického obdélníkového tvaru. Ale zajímavostí skrývá daleko více. Například slovo Nepál nemá jednoznačné vysvětlení, může se jednat o „(...) *posvátné sídlo vlny*“ nebo jej můžeme ze sanskrtského *népála* přeložit jako cukrovou třtinu, datlovník nebo měď (Vavroušková, 2008, str. 12).

4.2 Fyzicko-geografická sféra

Nepál se nachází v jižní části asijského kontinentu a má jediné dva státní sousedy - Čínu na severu a Indii, která jej obepíná ze všech ostatních světových stran. (CIA: The World Factbook, 2016) Jeho zeměpisné vyměření je mezi 26°20' až 30°10' severní šířky a 80°15' až 88°15' východní délky (Vavroušková, 2008). Nepál nesousedí s žádným velkým vodním celkem, je tedy státem vnitrozemským.

V Nepálu se nachází především dvě rozlehlá pohoří: Vysoký Himálaj se všemi nepálskými osmitisícovými vrcholy a Nízký Himálaj, jehož nejvyšší části dosahují maximální výšky čtyř tisíc metrů. Mezi jednotlivými pohořími najdeme velmi úrodné

půdy. (Filipský et al., 2003) Pro upřesnění, na jihu najdeme převážně **teráje**¹ a rovinaté pánve; kdežto na severu se rozpíná pohoří Himálaj s nejvyšším vrcholem na světě (CIA: The World Factbook, 2016). Vyvýšeniny se zde střídají s úrodnými zalesněnými údolními, kterým se říká **dúny**. (Filipský et al., 2008)

Rozloha:	147 181 km ² (přibližně dvakrát větší než ČR)
Nejnižší bod:	Kanchan Kalan (70 m n. m.)
Nejvyšší bod:	Mount Everest (8 580 m n. m.)
Průměrná nadmořská výška:	2 565 m n. m.

(CIA: The World Factbook, 2016)

4.3 Socioekonomická sféra

Nepál ještě v padesátých letech 20. století nedisponoval institucemi, průmyslem ani elektrickou energií (Background Notes on Countries of the World, 2012). Neměl tedy žádný základ pro hospodářský růst, ani pro péči a rozvoj svých občanů.

Bohužel se v Nepálu objevovala i nucená dětská práce. Naštěstí jí na přelomu 20. a 21. století začalo ubývat, ale stále jsou nejmladší bráni jako levná pracovní síla, a proto jsou místy ještě stále „zneužívání“ právě ve státech, kde se používají tradiční způsoby výroby. (Kovář, 1999)

Nepál patří mezi dvacet pět zemí, které byly v roce 1971 zakládajícími členy LDCs (Harmáček, 2013). A jako jeden z nejméně rozvinutých států světa měl GNP na obyvatele například v roce 1994 pouhých tisíc dolarů v paritě kupní síly (PPP). Nepál v té době vykazoval téměř dvacet jedna milionů obyvatel. (Kovář, 1999)

Dnes se v Nepálu platí měnou s názvem Nepálská rupie (NPR) (Vavroušková, 2008), její kurz je přibližně 4,50 Kč za 1 NPR (XE Currency Converter, 2016).

4.3.1 Indikátory společnosti

Počet obyvatel (2015):	31 551 305 obyvatel
------------------------	---------------------

¹ Teráj - značí vlhkost, jedná se o oblast mezi severem Indie a jihem Nepálu s četnými vodními prameny, které tvoří mokřady. (Encyclopædia Britannica, 2016)

Hustota obyvatel:	214,37 obyv./km ²
Přírůstek obyvatelstva (2015):	1,79 %
Struktura obyvatel (2015):	0 – 14 let: 31 %
	15 – 24 let: 22,5 %
	25 – 54 let: 36,5 %
	55 – 64 let: 5,5 %
	65 let a více: 4,5 %
Střední délka života (2015):	69 let ženy / 66 let muži
Celková míra porodnosti (2015):	2,24 dítěte / 1 ženu
Úmrtnost dětí do 5 let (2015):	39,14 / 1 000 živě narozených
Etnické složení (2011):	asi 125 různých etnických skupin a kast, žádná nemá dominantní postavení ani většinové zastoupení
Náboženství (2011):	81,3 % hinduisté, 9 % buddhisté, 4,4 % muslimové, 3,1 % kiranté, 1,4 % křesťané, 0,8 % jiného vyznání
Jazyky (2011):	nepálština (oficiálně), ale celkem bylo napočítáno 123 mateřských jazyků, často se užívá angličtina v úřadech
Gramotnost (2015):	63,9 %
Urbanizace (2015):	18,6 %
Míra čisté migrace (2010-2015):	-2,9 / 1 000 obyvatel

(CIA: The World Factbook, 2016; UNDP, 2015)

4.3.2 Náboženství

Nepál je jeden z příkladu států, ve kterém je státní náboženství zakotveno přímo v ústavě (Kovář, 1999). Většina obyvatelstva se hlásí k hinduismu, ale najdou se zde také vyznavači buddhismu nebo tibetského lamaismu. Buddhisté a hinduisté v Nepálu žijí ve vzájemné harmonii. (Vavroušková, 2008)

Pouhé dvě procenta všech obyvatel se dělí o křesťanství, džinismus a jiné buddhistické kultury. Přičemž samotný buddhismus se v Nepálu začal šířit ve velkém již ve čtvrtém stolení před naším letopočtem. (Vavroušková, 2008)

4.3.3 Etnické složení

„Nepálské obyvatelstvo je tvořeno více než šedesáti různými etniky, kmeny a kastovními skupinami tibeto-nepálského, mongolského či indicko-nepálského původu.“ (Vavroušková, 2008, str. 101) Na severu a východě převažují mongolská etnika původem z Tibetu, kdežto na jihu a západě najdeme etnické skupiny indo-evropského typu z Indie. (Vavroušková, 2008)

Zvláštními skupinami mohou být Tibetané nebo Šerpové - tak bývají označeni, jak píše Vavroušková (2008, str. 10): „proslulí horští vůdci a nosiči“. Avšak mezi nejpočetnější skupinu patří Nepálci, kterým se dříve říkalo Gurkhové. Jejich podíl na složení počtu obyvatelstva je více jak padesáti procentní. (Vavroušková, 2008)

4.3.4 Hospodářství

Mezi roky 1997-1999 byli lidé závislí na zemědělství a jejich podíl na pracovní síle činil okolo 90 %. Avšak výroba ani produktivita práce tomuto číslu neodpovídala. (Kovář, 1999)

V zemědělství bylo na počátku druhého desetiletí tohoto století zaměstnáno více než 70 % všech obyvatel Nepálu (Background Notes on Countries of the World, 2012). A tím také zemědělství zastupuje třetinu HDP celé země. (CIA: The World Factbook, 2016)

Orné půdy má Nepál na 25 % a dalších 33 % je zalesněných. Většinou je ostatní nepálská půda hornatá. (Background Notes on Countries of the World, 2012) Vliv na úrodnost mají především monzunové deště. Hlavními plodinami jsou rýže, kukuřice a pšenice. (Vavroušková, 2008)

Nepálský průmysl stále nedosahuje úrovně vyspělé země, hlavním odvětvím je zpracování zemědělských plodin - luštěnin, cukrové třtiny, tabáku, obilí a juty. (CIA: The World Factbook, 2016)

Co se týče nerostného bohatství, Nepál má těžební základnu v rudách, a to jak železných, tak i měděných (Vavroušková, 2008). Poměrně problematickou činností

posledních let je těžba dřeva, protože umocňuje výskyt záplav a erozi půdy. (Background Notes on Countries of the World, 2012)

Naopak velký potenciál mají vodní elektrárny, ale v současné době se z nich využívají pouhá necelá dvě procenta. Naštěstí země neustále vzkvétá, ať už budováním infrastruktury, zlepšením vzdělání nebo prevencí a bojem s nemocemi. (Background Notes on Countries of the World, 2012) Roku 2014 Nepál s Indií podepsal dohody o obchodování a investicích do hydroenergetiky. Problémem je však nepříznivá politická situace. (CIA: The World Factbook, 2016)

Do Nepálu se dováží: ropné produkty, stroje a zařízení, zlato, elektrické spotřebiče, a to všechno především z Indie a Číny. (CIA: The World Factbook, 2016) Na druhou stranu mezi vývozní komodity z Nepálu k nám do České republiky patří především čaj, textil, koberce, železné a ocelové součástky a další. (BusinessInfo, 2015)

Vavroušková (2008) uvádí, že na přelomu 20. a 21. století až čtyřicet procent nepálských obyvatel žilo pod hranicí chudoby², a to i přesto, že státní reformy usilovaly o zvýšení toku zahraničních investic do ekonomiky.

Finanční podpora, která do Nepálu dnes putuje, je ve výši téměř třiceti procent hrubého domácího produktu. V současné době má Nepál okolo čtvrtiny obyvatel, kteří žijí za méně než dolar na den. (CIA: The World Factbook, 2016)

4.3.5 Ukazatele ekonomické úrovně

GDP na osobu (PPP) (2015):	2 500 dolarů
Růst GDP (2015):	3,4 %
Struktura GDP (2014/2015):	zemědělství 31,7 % průmysl 15,1 % služby 53,2 %
Míra inflace (2015):	7,2 %
Index lidského rozvoje (2015):	145. místo ze 188

² Mezinárodní hranice chudoby - byla Světovou bankou nastavena v roce 2005 na 1,25 USD v PPP na den. (Dušková et al., 2011) Ovšem dnes se hovoří o 1,90 USD na den v PPP. (The World Bank, 2015)

Multidimenzionální index chudoby ³ (2011):	0,197
Populace v multidimenzionální chudobě (2011):	41,4 %
Počet lidí v multidimenzionální chudobě (2011):	11 255 000
Nezaměstnanost (2008-2013):	2,7 %
Populace s denním příjmem 1,25 \$ (2011):	25,2 %
Podíl remitencí ⁴ na GDP (2014):	29,2 %
Celková ODA (2014):	880 milionů dolarů

(CIA: The World Factbook, 2016; The World Bank, 2016; UNDP, 2015)

4.3.6 Turistický ruch

Nepál je zemí, která profituje z cestovního ruchu. Většina návštěvníků sem míří na dovolenou nebo za vysokohorskou turistiku. Mnoho lidí láká nejen Mount Everest, ale také rodné město Buddhy (Siddhárthy Gautamy) - Lumbini (Background Notes on Countries of the World, 2012). Mount Everest je znám také jako Ságarmátha, což je nepálské pojmenování nebo Čumulangma (Vavroušková, 2008).

Mezi další lákadla samozřejmě patří i další horské velikány, jen v samotném Nepálu se nachází včetně Everestu celkem osm osmitisícových vrcholů, a to z počtu čtrnácti na celém světě.

Česká republika přispívá také k turistickému ruchu Nepálu, jen za rok 2011 navštívilo Nepál na tři tisíce českých turistů. (BusinessInfo, 2015)

4.3.7 ODA

Oficiální rozvojová pomoc (ODA) se vyznačuje přesunem prostředků (finančních, technických i hmotných) ze zemí ekonomicky vyspělých nejčastěji do zemí rozvojových. (Dušková et al., 2011)

³ Multidimenzionální index chudoby (MPI) - byl zveřejněn v roce 2010 Zprávě o lidském rozvoji (HDR) a sestává se z několika ukazatelů. Vypočítá se jako průměr těchto ukazatelů. Čím vyšší index je, tím je země chudší. (UNDP, nedatováno)

⁴ Remitence - jedná se o soukromé převody peněz a zboží lidí, kteří je posílají ze země, kde pracují do země svého původu (většinou rozvojové). Často tím snižují chudobu své rodiny na dálku. (Dušková et al., 2011)

„V roce 2007 poskytla Česká republika humanitární pomoc Nepálu ve výši dva miliony korun na pomoc obyvatelstvu postiženému záplavami.“ V roce 2012 byla směřována finanční podpora především na výstavbu několika studní a na stavbu bambusové školy. (BusinessInfo, 2015)

Do Nepálu v dnešní době putuje finanční pomoc z Indie, Velké Británie, Spojených států, Japonska i Evropské unie. Dále je země podporována také organizacemi - Světovou bankou, Asijskou rozvojovou bankou a Programem rozvoje OSN. (Background Notes on Countries of the World, 2012)

4.3.8 Postavení ve světě

Z ekonomického pohledu se jedná o jeden z nejméně rozvinutých států světa. Nepřidává tomu ani fakt, že oproti JV Asii (ASEAN) je jižní Asie poněkud zaostalá a opožděná, co se jakéhokoliv vývoje a rozvoje týče. (Kovář, 1999)

Velkým pozitivním krokem v zahraniční politice bylo přijetí Nepálu do OSN, a to v roce 1955. (Vavroušková, 2008)

Ačkoliv byla v roce 1983 ustanovena deklarací Jihoafrická regionální spolupráce (SARC), tak až o dva roky později na dháckém summitu byla vytvořena pravá podoba Jihoasijské asociace pro regionální spolupráci (SAARC), která byla ihned funkční. (Kovář, 1999) Nepál sehrál důležitou roli při jejím utváření a stal se sídlem jejího sekretariátu. (Vavroušková, 2008)

Další významnou roli hrálo podepsání dvou dokumentů - Jihoasijskou preferenční obchodní dohodu (SAPTA) (Kovář, 1999) a Jihoasijskou oblast volného obchodu (SAFTA), která nabyла platnosti v roce 2006 (Vavroušková, 2008).

Nepál je členem několika významných organizací s mezinárodním přesahem, Světové banky (WB), Mezinárodního měnového fondu (IMF), Asijské banky rozvoje (ADB) (Vavroušková, 2008) a od roku 2004 je také 147. členem Světové obchodní organizace (WTO) (Background Notes on Countries of the World, 2012) Což znamená, že nestojí mimo světové dění, a dalo by se předpokládat, že bude v zájmu mnoha států, Nepálu v případě krize pomáhat.

Na poli mezinárodní politiky UN Nepál bývá na straně tzv. nezúčastněných států. (Vavroušková, 2008) Nepál je právě členem Hnutí nezúčastněných (NAM), což je „uskupení sdružující státy, které se odmítají otevřeně zapojovat do jakýchkoliv mocenských či bezpečnostních bloků.“ (Dušková et al., 2011)

4.4 Kategorizace Nepálu

Podle Indexu lidského rozvoje (HDI) je Nepál na 145. místě světového žebříčku, čítajícího celkem 188 států světa s dohledatelnými daty. Hodnota HDI za rok 2015 pro Nepál je 0,548, stejně jako má zaostalý africký stát Keňa. (UNDP, 2015)

Nepál je zároveň jedním z pouhých osmi asijských států, patřících do Nejméně rozvinutých států světa (LDCs). (Harmáček, 2013)

Pro státy LDCs je typické, že jsou velmi zemědělsky zaměřené, potvrzuje to i Harmáček (2013, str. 63): „Bude-li pominut Bhútán, další tři státy dosahují podílu zemědělství na zaměstnanosti přibližně 90 % (Burkina Faso, Niger a Nepál).“

Kromě LDCs patří Nepál také do zemí zvaných LLDCs, což jsou Vnitrozemské rozvojové země. Celkem čítají na 31 států, z čehož je jich dvanáct v Asii. Jsou odkázány na dopravu svých produktů vždy minimálně přes jeden sousední stát, což nejen zdražuje dovoz/vývoz, ale také znesnadňuje přístup k lepšímu obchodování a brání i konkurenceschopnosti. (UNCTAD, 2013)

4.5 Historie země

Historický vývoj Nepálu jsem rozdělila do tří podkapitol, přičemž první je od počátků osídlování nepálského území do 14. století, druhá kapitola se zabývá pouze událostmi osmnáctého a devatenáctého století a poslední část je věnována nejnovějším dějinám od 20. století do současnosti.

4.5.1 Počátky osídlení až období 14. století

Nejdůležitějším datem před naším letopočtem je období kolem roku 560, kdy se měl narodit princ Siddhártha, pozdější Buddha. Většina místních lidí se krátce poté začala hlásit k buddhismu. (Filipský et al., 2003)

Původní obyvatelé Káthmánské kotliny se nazývali Névárci. Postupem času se k nim přistěhovali lidé z okolních krajů, aby využívali úrodnou půdu a příznivé klima. Tak započala migrace na území dnešního Nepálu, zhruba na přelomu letopočtů. (Vavroušková, 2008)

Již v prvních staletích našeho letopočtu byla moc v rukou nejen panovníků, ale také ministrů - jednalo se o režim nazývaný dvojvládí. Prvním významnějším vládcem byl Anšurvarman, který byl u moci na počátku roku 600 našeho letopočtu. Byl tím, kdo rozšířil nepálské území, udržel nezávislost svého státu, zavedl náboženskou svobodu a začal razit první mince. (Filipský et al., 2003)

V 7. století začal do Nepálu pronikat také hinduismus, a tak se buddhismus dostával do pozadí. Anšurvarman neměl žádného nástupce, země po jeho smrti strádala. Kvůli nefungujícímu dvojvládí probíhaly konflikty a nepokoje. (Filipský et al., 2003)

Nepálští obyvatelé se vyznačovali řemeslnou zručností, a to v hrnčířství, tkalcovství nebo zpracování kovů. (Vavroušková, 2008) Pro místní lidi bylo kromě řemeslnictví velmi důležité také zemědělství, konkrétně pěstování pšenice, rýže, ve vyšších polohách ječmene a prosa. Teráje byly ideální pro bavlnu, cukrovou třtinu a jutu. (Filipský et al., 2003)

14. století se neslo v duchu reformace kastovního systému, který byl přeměněn dle profesí - kasta úřednická, kasta řemeslnická, kasta rolnická, služebnická kasta a ještě dalších asi šedesát jiných kast. (Filipský et al., 2003)

4.5.2 18. a 19. století

Do století osmnáctého vešel stát poměrně rozdrobený a nesourodý. Naštěstí fungovaly alespoň dobrovolné spolky, které z pravidelných příspěvků členů dokázaly zaopatřit potřebné rodiny a příslušníky svých kruhů. V té době rozpolcenosti země

využili, a tak Nepál sjednotili - Gurkhové (Filipský et al., 2003), kteří obývali vysoce položené oblasti. (Vavroušková, 2008)

V čele Gurkhů stál kníže Prithví Nárájan Šáh, který odstříhl Káthmánskou kotlinu od veškerého obchodování. (Filipský et al., 2003) Po čase se nátlaku ze strany Gurkhů místní obyvatelé neubránili a podrobili se jim. Území dostalo jednotnou podobu a hranice státu byly shodné s dnešními. (Vavroušková, 2008)

Vládnoucí vrstva dynastie Šáhů se vyznačovala poměrně despotickým absolutistickým režimem, tudíž se žádný rozvoj země nekonal. (Vavroušková, 2008) Za vlády Prithvího získal Nepál nezávislost (roku 1768). (CIA: The World Factbook, 2016)

Dalšími držiteli moci (po smrti Prithvího Nárájana Šáha) byli regenti neboli premiéři. Ti se dostávali k moci například v případech, kdy byla hlava státu příliš mladá na jakékoliv rozhodování. (Vavroušková, 2008)

Země se dostávala do konfliktů i s Tibetem a také stále s Východoindickou společností, která dokonce Nepálu vyhlásila v roce 1814 válku. Gurkhové (obyvatelé Nepálu) během nepálsko-britské války využívali znalosti terénu i bojovné povahy, a ačkoliv nebyli v početní převaze, vydobyli si část svého území a především obdiv nepřítele. (Vavroušková, 2008)

Nepál se po dvou letech válčení, kvůli stále rostoucí početní přesile nepřítele, stal jednou z mnoha britských kolonií (konkrétně roku 1816). (Kovář, 1999) Britové byli stále považováni za úhlavní nepřátele Nepálu, kteří jej však nikdy vojensky nezískali a neovládali. (Vavroušková, 2008) Jejich rozepře vygradovaly v úplný zákaz vstupu bílých cizinců do Nepálu. (Filipský et al., 2003)

4.5.3 Období 20. století až po současnost

Úrovně rozvoje Nepálu v první polovině 20. století byla mizivá. Průmysl nebyl zavedený, chyběly kvalitní cesty, neexistovaly železnice, pošty, telegrafy či telefony. A ani po druhé světové válce se hospodářský stav země nelepšil. (Vavroušková, 2008) V roce 1951 neexistovala síť škol ani nemocnic. A také nemalá ložiska nerostného bohatství zůstávala stále netknutá. (Vavroušková, 2008)

V poválečném období byly dokonce v celém Nepálu jen dvě nemocnice se dvěma desítkami lékařů s kvalifikací. (Vavroušková, 2008) Tento fakt zhoršoval situaci celé země, snižoval průměrný věk obyvatel a přispíval k šíření nemocí.

Konkrétně, v roce 1947 Nepálský národní kongres (NNK), tedy jedna z nově vzniklých politických stran, zrušila diktaturu a „(...) nastolila vládu demokraticky volených představitelů pod svrchovaností panovníka“ (Vavroušková, 2008, str. 55).

Rok 1951 přinesl Prozatímní ústavu a s ní: nové politické strany, základní občanská práva a svobody a konec moci dědičných premiérů. Ovšem krátce na to byly politické strany opět zakázané a obnovy se dočkaly až v roce 1990. Nepál byl v té době konstituční monarchií a hlavním podporovatelem nepálského demokratického počínání se stala Indie. (Vavroušková, 2008)

Období šedesátých let minulého století bylo ve znamení nepokojů, nesouhlasů s vládou a nestability. Ústava sice zaručovala práva a svobody všem občanům, ale ani nelimitovala panovníka v moci soudní, zákonodárné ani výkonné. (Vavroušková, 2008)

První všeobecné volby proběhly až roku 1981, a díky nim byla zvolena nová vláda. Ale ani tak nedošlo v zemi k uvolnění napětí, k nastolení stability a demokracie. Spíše naopak, spory se vyostřily, došlo k teroristickým akcím. (Filipský et al., 2003)

Rok 1988 byl nazván ‚rokem přírodních katastrof‘. Nejprve se Nepálem prohnala tropická cyklóna, poté zemětřesení a nakonec i záplavy a sesuvy půdy v důsledku vydatných dešťů. Celkem za tento rok přišlo o život 800 osob. (Filipský et al., 2003)

Po obrovské a krvavé demonstraci byl v roce 1990 zrušen zákaz činnosti politických stran, který trval asi třicet let. V témže roce vznikla konečně nová, demokratická ústava. (Filipský et al., 2003)

Co se týče posledních let (1996-2006) trvala občanská válka mezi nepálskými vládními silami a maoisty. Naštěstí po několika měsících došlo k mírové dohodě a v roce 2007 byla vyhlášena prozatímní ústava. Rok 2008 se již nesl v duchu nepálské federální demokratické republiky, zrušení monarchie a voleb prvního prezidenta země. Nová nepálská ústava nabyla platnosti v roce 2015. (CIA: The World Factbook, 2016)

Easterly (2010) píše, že mimo jiné státy, ani Nepál není ukázkovým příkladem výhod vycházejících z toho, že se nedostaly pod nadvládu Evropy.

5. Zemětřesení jako přírodní katastrofa

Planeta Země je čas od času postížena událostmi, které mají neantropogenní původ. Příčinou tedy není člověk, ale samotná činnost země, proto jim říkáme **přírodní**. Moldan (2009) uvádí, že přírodní katastrofy jsou občasné, nahodilé situace s markantními nepozitivními následky pro všechny zasažené.

Ve většině případů dochází k aktivitě v nitru, pod zemským povrchem. Těmto událostem nejde zcela zabránit, můžeme zmírnit jejich dopady, varovat před nimi nebo vytvářet preventivní opatření, ale docházet k nim bude i nadále.

Zemětřesení mohou být různá, zaznamenaná pouze přístroji nebo taková, která se zapíší do dějin, a to bohužel většinou katastrofickými důsledky. Baštecká et al. (2005) uvádí jako **katastrofu** typ neštěstí s velkým rozsahem (padesát a více zasažených osob), náhlým vznikem a krátkou dobou na mobilizaci záchranných týmů. Dle Dvořáka (1987, str. 69) je „katastrofa událostí v přírodě, která změní dosavadní způsob vývoje a nastolí, umožní způsob nový.“

5.1 Historie

V řecké mytologii byl Poseidon nejprve nazýván bohem zemětřesením, až později bohem mořem. (Morris, 2003) Lidé věřili, že když se bůh nahněvá, udeří trojzubcem a sešle na zem otřesy. (Poledne, 2001)

Ač tehdy lidé věřili na jakékoliv nadpozemské síly, došlo ke zkáze mnoha důležitých památek, například: Majáku na ostrově Faros, sochy Kolose Rhódského, chrámu boha Dia a Mauzolea v Halikarnassu. (Morris, 2003)

V Japonsku naopak legenda vypráví o namazu, velkém sumci, který žil v bahně a měl způsobovat zemětřesení (Morris, 2003), a to konkrétně plácnutím ploutve do vody (Poledne, 2001).

Některé údaje o zemětřeseních a počtech obětí či rozsahu škod, bývají přehnané. Nejinak tomu bylo v minulosti. Údaj o milionu obětí z roku 1202 bude hodně nadsazen, zemětřesení se mělo odehrát na okrajích území Egypta a Sýrie (Poledne, 2001).

5.2 Popis

Zemětřesení můžeme vysvětlit jako jev se zanedbatelnými nebo ničivými účinky, který vzniká pod povrchem, ale projevuje se na něm. Zemětřesení probíhá skrze chvění půdy (Morris, 2003) a může být destruktivní pro celá města (Poledne, 2001).

„Zemětřesení patří k nejobávanějším přírodním katastrofám, které sužují lidstvo od nepaměti.“ (Poledne, 2001, str. 75) A bohužel se jedná o jednu z nejnebezpečnějších katastrof, co se týče počtu obětí i rozsahu území, které poničí. (Moldan, 2009) Dokonce může mít až statisíce obětí a zasáhnout území o velikosti až tisíce km² (Kukal, 1983).

Původ zemětřesení se nachází v hloubi země - v **hypocentru**. Když tento bod promítneme kolmo na povrch, jedná se o **epicentrum**. (Kukal, 1983) Můžeme tedy hovořit o procesech uvnitř Země, které zemětřesení způsobují. (Moldan, 2009)

Otřesy půdy můžeme rozdělit na dvě velké skupiny. První jsou nechtěná, tedy ta která nejsou člověkem zamýšlena. (Kukal, 1983) Mohou se vyskytnout například při plnění přehrad, kdy dochází k vysokému tlaku. Druhá, vyvolána záměrně, můžeme nazvat jako chtěná. (Morris, 2003) Díky nim, dokážeme předejít například sesuvu půdy v oblasti, kde by to při přírodním zemětřesení zdevastovalo celou vesnici.

Doba trvání je různorodá; není výslovně určující, co se ničivosti týče. Nejčastěji zemětřesení trvá v řádech sekund, maximálně minutu (Poledne, 2001).

5.3 Příčiny

Zemětřesení vzniká hned pod zemským povrchem, někdy v hloubce sedmdesáti kilometrů jindy v sedmi stech metrech. (Morris, 2003)

Nejčastější a nejznámější příčinou je aktivní desková tektonika, tedy pohyb litosférických desek, které tvoří svrchní vrstvu zemské kůry (Moldan, 2009). Jakmile se dají litosférické desky do pohybu, může dojít k vytváření nadměrných tlaků, pnutí a zlomům, které mohou vyústit až takzvanému tektonickému zemětřesení. (Kukal, 1983)

A pokud dojde také k výbuchu vulkánu, hovoříme o sopečném zemětřesení. (Dvořák, 1987) Ještě existují zemětřesení říťivá, která nejsou tak častá. Během nich dochází k řícení stropů podzemních částí. (Kukal, 1983)

Je obecně známé, že zemské desky (oceánské i pevninské) jsou neustále v pohybu. Když se společně střetnou oba typy desek - posune se tenká oceánská deska pod silnější desku pevninskou - dojde k **subdukci** (Kukal, 1983). Tato subdukce je téměř vždy doprovázena kromě zemětřesení i vznikem vulkánů (Smolová & Vítek, 2007). Dokonce, pokud je tlak mezi navzájem působícími deskami enormní, může dojít k vytvoření zlomu. Působící tlak ve zlomech způsobuje další vlnu otřesů. (Morris, 2003)

Existuje oblast, která se vyznačuje téměř třemi čtvrtinami všech zemětřesení, jedná se o **ohnivý prstenec Pacifiku**. Své jméno dostal pro množství aktivních vulkánů. Nás však zajímá odlišná oblast - zemětřesný pás okolo Himálaje. (Morris, 2003)

5.4 Měření

Postupem let, díky moderním technologiím umí vědci předpovědět a zachytit blížící se zemětřesení. Mohou tak dopředu vydat upozornění, vyhlásit stav nouze a zmírnit škody. Za jeden rok můžeme naměřit přes pět set tisíc otřesů (Poledne, 2001).

Vědci používají spoustu metod měření, aby zmírnili následky zemětřesení. Měří pukliny, aby zaznamenali sebemenší změny. Kontrolují podzemní vodu, protože se před velkými otřesy mění poměr minerálů a plynů. Používají magnetometr pro zachycení změn magnetického pole nebo napětíometr k hlídání napětí vyvolané deformací hornin. (Morris, 2003)

5.4.1 Pojmy

Nejčastěji používanými slovy spjatými se zemětřesením jsou: seizmolog, seizmogram a seizmograf. Pojdme si přiblížit, co které znamená.

Seizmograf, seizmometr - jedná se o přístroje, které měří a zaznamenávají zemětřesení. (Morris, 2003)

Seizmogram – graf, který udává intenzitu, dobu trvání, místo vzniku zemětřesení a epicentrum. (Kukal, 1983)

Seizmolog - vědec zabývající se zkoumáním zemětřesení. (Morris, 2003)

5.4.2 Richterova stupnice

V roce 1935 vznikla číselná stupnice zemětřesení, podle stupňů magnituda⁵ a jejich odpovídající intenzitě, a to seizmologem Charlesem F. Richterem. (Morris, 2003)

STUPEŇ	POPIS	ROČNÍ PRŮMĚR	INTENZITA U EPICENTRA
0-1,9	-	700 000	zaznamená jen přístroj
2-2,9	-	300 000	zaznamená jen přístroj
3-3,9	téměř nepatrné	40 000	zaznamenají jen někteří lidé
4-4,9	mírné	6 200	zaznamená většina lidí
5-5,9	střední	800	páchá malé škody
6-6,9	silné	120	páchá velké škody
7-7,9	velmi silné	18	má ničivé účinky
8-8,9	mimořádně silné	1 za 10-20 let	má destruktivní sílu

Tabulka 1: Richterova stupnice. Zdroj: Morris, 2003. Upraveno autorkou.

5.5 Příklady a srovnání

Pro obecnější představu o intenzitě, počtu obětí, síle zemětřesení a všemožných místech výskytu uvádím následující příklady. Ne vždy má zemětřesení na nejvyšších příčkách Richterovy stupnice největší počet obětí. Záleží na počtu obyvatel žijících v okolí epicentra a na následných jevech, které s sebou otřesy přinášejí.

Obecně lze říci, že například zlom **San Andreas** (Kalifornie, USA) pohltil velkou část všech zemětřesení. Každý rok je jich zde více než dvacet tisíc. (Morris, 2003)

V roce 1556 mělo dojít k obrovským otřesům v **Číně**, které zničily deset provincií na východě země. Celkový počet obětí se udává přes 800 tisíc. (Moldan, 2009)

⁵ Magnitudo – veličina velikosti zemětřesení, značená písmenem M. Existuje od 30. let 20. století a dnes známe hodnoty M zapsané v Richterově stupnici (viz. výše). (Kukal, 1983)

Celkem šedesát tisíc mrtvých a tři čtvrtiny zničených domů z celkového počtu v **Lisabonu**. To je bilance, kterou v roce 1755 zapříčinila po zemětřesení následná vlna tsunami a požáry ze zničeného elektrického vedení. (Morris, 2003)

V **San Franciscu** (Kalifornie, USA) došlo v roce 1906 k minutovému zemětřesení, během kterého zemřely dle Morrise (2003) tři tisíce obyvatel, a bylo zničeno na dvacet osm tisíc budov, avšak Dvořák (1987) uvádí sedm tisíc obětí. Z celkového počtu tři sta tisíc obyvatel město před požáry opustilo dvě stě dvacet pět tisíc lidí. (Největší katastrofy a neštěstí, 2001)

Poseidon měl údajně seslat v roce 1908 zemětřesení mezi **Sicílií a Itálií**. Síla 7,5 RichtEROVY stupnice zničila hned dvě města. (Poledne, 2001) Počet obětí vzrostl až na osmdesát tři tisíc, a to i kvůli silné přílivové vlně. (Největší katastrofy a neštěstí, 2001)

V roce 1920 se **Čínou** prohnalo zemětřesení, které si s sebou vzalo sto dvacet osm tisíc domů a sto osmdesát tisíc lidských životů. (Poledne, 2001)

V **Japonsku** kvůli množství sopek dochází až k tisícovce zemětřesení za rok. To největší o magnitudu 8,3 zasáhlo ostrov Honšú v roce 1923. Ztráty byly obrovské - pět set tisíc domů zničených a téměř sto padesát tisíc lidí přišlo o život. (Morris, 2003)

Zemětřesení v **Jeruzalémě a Palestině** v roce 1927 zničilo jeden tisíc budov. O život tehdy přišlo na více než dvě stě lidí. (Největší katastrofy a neštěstí, 2001)

V **Íránu** došlo k ničivým otřesům v roce 1962. Zemřelo přes dvanáct tisíc lidí a zaniklo na sto vesnic. (Poledne, 2001)

Téměř sedmdesát tisíc obětí a sto padesát sedm tisíc zničených obydlí, to je bilance z roku 1970 na severu **Peru**. (Poledne, 2001)

K obrovské tragédii došlo roku 1976 v **Číně**. Šest set tisíc obyvatel zahynulo během jednoho z nejhorších zemětřesení vůbec. (Největší katastrofy a neštěstí, 2001) Zemětřesení dosahovalo síly 8,2 stupně RichtEROVY stupnice. Okolí katastrofy bylo zcela uzavřeno všem žurnalistům i cizincům. (Poledne, 2001)

V „ohnivém prstenci“ došlo v roce 1985 k zemětřesení o síle 8,1 RichtEROVY stupnice. Dle oficiálních zpráv si otřesy v **Mexiku** vyžádaly devět a půl tisíce obětí a

přes čtyři sta zničených budov. To vše během několika málo minut. Skutečné číslo však nikdy nebude odhaleno. (Morris, 2003)

Zemětřesení dosahující sedmého stupně Richterovy stupnice zasáhlo **Nikaraguu** v roce 1992. Celkový počet obětí (170 lidí) nebyl tak velký jako u jiných případů. Ale vlna tsunami připravila na třináct tisíc obyvatel o domov. (Morris, 2003)

Další **japonské** zemětřesení, tentokrát až v roce 1995 mělo intenzitu 7,2 stupňů Richterovy stupnice. Zahynulo na šest tisíc lidí. (Největší katastrofy a neštěstí, 2001)

7,5 stupňů Richterovy stupnice vykazovalo zemětřesení v **Íránu**. Tentokrát v roce 1997, kdy vyhaslo dva tisíce životů, tři celá města a osmdesát vesnic. (Poledne, 2001)

Rok 1999 se do historie **Turecka** zapsal svým 7,4 stupně Richterovy stupnice silným zemětřesením. V rozmezí tří měsíců došlo k dalšímu otřesu (7,2 stupně). Obě zemětřesení zničily asi třicet tisíc budov a dvacet tisíc lidských životů. (Poledne, 2001)

V tabulce níže najdeme vybraná zemětřesení s nejvyššími stupni magnituda podle Richterovy stupnice. Počty obětí jsou zaokrouhlené a na některých číslech se podílely i jevy související se zemětřesením - vlny tsunami, sesuvy půdy a jiné.

STUPNĚ*	MÍSTO	ROK	POČET OBĚTÍ
9,5	Chile	1960	2 000
9,2	Aljaška	1964	130
9,1	Indonésie	2004	170 000
9	Peru (dnes Chile)	1868	25 000
8,8	Chile	2010	520
8,8	Ekvádor	1906	1 000
8,7	Lisabon	1755	60 000
8,6	Tibet	1950	1530

Tabulka 2: Nejsilnější zemětřesení světa. Zdroj: Morris, 2003; Fairclough, 2011. Upraveno autorkou.

5.6 Důsledky

V kapitole týkající se následků po katastrofě vymezují dvě dílčí části, a to důsledky okamžité a dlouhodobé. Nemůžeme popisovat stejně situace, které následují bezprostředně po otřesech a stavy setrvávající i několik časových jednotek po nich.

5.6.1 Počet obětí

Počty osob usmrcených v důsledku zemětřesení a na něj navazujících jevů jsou vždy odlišné. Nejde o to, zda se vyskytnou jen mohutné otřesy nebo jsou doprovázeny důsledky okamžitými nebo dlouhodobými (viz. výše). Záleží na mnoha faktorech.

V první řadě na poloze zemětřesení, především kvůli charakteru země, zda je rozvojová nebo rozvinutá. A to z důvodu schopnosti zabezpečit a ošetřit občany, upozornit na hrozbu a vůbec zjistit blížící se otřesy. Je zřejmé, že existence a kvalita infrastruktury a systému může eliminovat počty obětí zemětřesení.

Důležité je i místo vzniku a projevu otřesů. Se zvyšující se hustotou zalidnění, roste i počet obětí. Dále závisí na intenzitě otřesů, zda dosahuje síly, která vyvrací stromy, bourá domy a ničí téměř vše, včetně lidských životů, co jí přijde do cesty.

Další důvod zvýšení počtu mrtvých můžeme přisoudit délce a opakování otřesů. Ale to opět jen v případě, že se jedná o hustě zalidněnou oblast.

A tak není divu, že v médiích často po otřesech dochází k různorodosti číselných údajů o obětech. Nikdy nejsme schopni zjistit, kolik lidí kvůli zemětřesení zemřelo. Někdy kvůli nedostupnosti dat počtu obyvatel, někdy kvůli dlouhodobějším důsledkům působení zemětřesení na lidské životy.

5.6.2 Okamžité důsledky

Kukal (1983, str. 60) píše, že „To, co nastane po zemětřesení, je někdy horší než zemětřesení samo.“ Vše záleží na rychlosti a efektivitě pomoci. Ovšem poškozeným vodovodním potrubím nebo sesuvům svahů se zabránit nedá. Pouze zmírnit jejich škody, které mohou být kolikrát větší než ty způsobené zemětřeseními. (Kukal, 1983)

Vznik jezer, například Reelfoot Lake v Tennessee v roce 1812. Zemětřesení se na území USA vyznačovalo takovou silou, že voda z řeky Mississippi zaplnila lesy na opačné straně proudu, než kam normálně tekla. (Morris, 2003)

Zemětřesení je také jeden z častých spouštěčů **svahových pohybů**, kterými shrneme náhlé děje jako například kamenné, sněhové nebo smíšené laviny, sesuvy kamenů, půdy nebo obou dohromady, přívaly bahna a jiné. (Moldan, 2009)

Dalším, velmi zrádným, ale známým důsledkem jsou **tsunami** - obrovské mořské vlny, které vznikají podmořským zemětřesením. Na dně oceánů dochází k otřesům půdy, jež rozpohybují vlny nad sebou. Mají ničivou sílu, protože se směrem k pobřeží zvyšují. Maximum, kterého mohou dosáhnout je údajně třicet metrů. (Morris, 2003)

Kvůli narušení elektrického vedení může dojít k rozsáhlým **požárům**. Ty se šíří především kvůli poničenému osvětlení ulic a spadlých stožárů. Intenzitu požárů může ještě znásobit unikající plyn z poškozených plynovodů.

5.6.3 Dlouhodobé důsledky

Uprchlícké tábory jsou častým jevem po zemětřesení. Lidé přišli o domovy, nemají přístřeší, ani kam jít. Velmi často jsou frustrováni strachem z dalších otřesů, a proto nechtějí hned něco nového stavět ani budovat. (Morris, 2003)

Infrastruktura nefunguje ještě dlouho po zemětřesení, ať už se odehraje kdekoliv na světě. Komplikuje to nejen dopravu okamžité humanitární pomoci, ale také monitorování situace. Proto se často využívá vzdušný prostor a pomocí vrtulníků se shazují například léky nebo potraviny (Morris, 2003).

Voda a sanitace v souvislosti s nemožností dopravy často koliduje na mnoho dní i týdnů po katastrofě. Tento problém úzce souvisí také se šířením nemocí, nejčastěji průjmových onemocnění. Nesnadnou úlohu v těchto situacích mají nejen lékaři.

Dokonce může nastat situace, že je poškozeno samotné vodovodní potrubí. Pokud v místě nejsou dostatečné vodní rezervoáry, nejen, že ranění pozůstalí jsou nuceni vydržet bez vody, ale zasahující týmy nemají čím dostat požáry pod kontrolu. (Největší katastrofy a neštěstí, 2001) Mohou trvat mnohem déle a mít větší rozsah, než obvykle.

Dalším dlouhodobým důsledkem je **traumatizace** lidí, kteří se přímo účastnili neštěstí nebo jsou nějak spjati s těmito osobami. Mohou žít v neustálém ochromujícím strachu z dalších otřesů, mívají krátké záblesky týkající se událostí z katastrofy (tzv. *flashbacky*) nebo mohou trpět pocitu viny přeživšího. (Baštecká et al., 2005)

Mezi jedno z mnoha preventivních opatření patří osvěta dětí, žáků, studentů i dospělých v oblastech s častým výskytem zemětřesení. Probíhají zde nácviky postupu jednání při otřesech. (Morris, 2003)

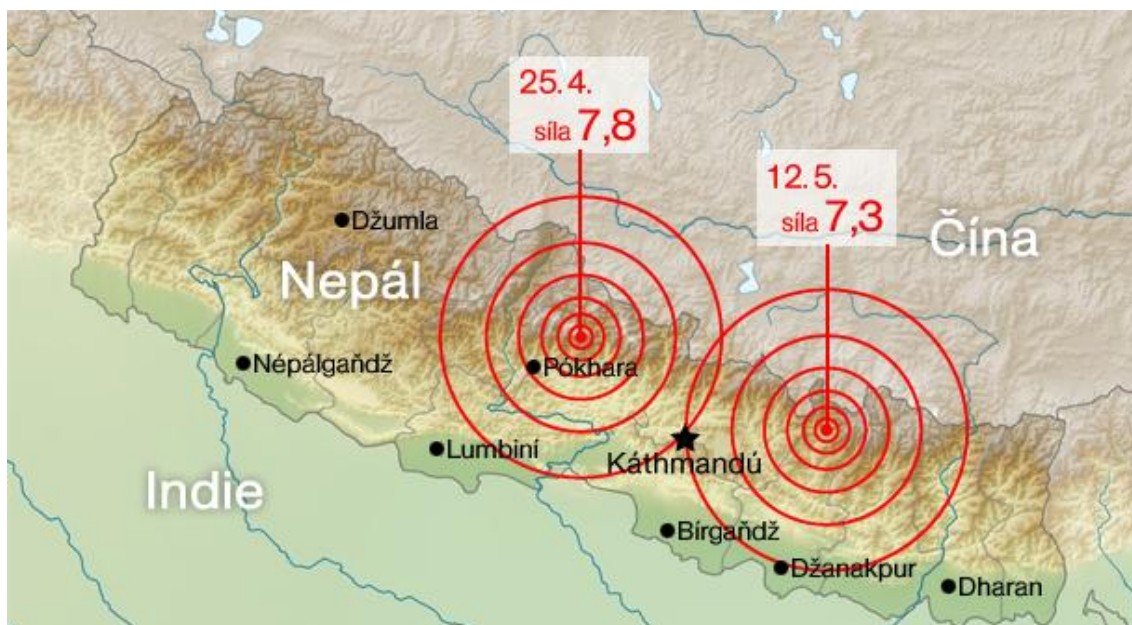
6. Dopady zemětřesení z dubna a května 2015

V následující kapitole se zaměříme nejprve na obecné vymezení zemětřesení. Větší důraz klademe na první, dubnové otřesy. Květnové bereme v úvahu kvůli nárstu počtu obětí a raněných, delšímu pobytu neziskových organizací a zhoršení situace.

Po úvodních údajích o otřesech, se v kapitole věnujeme počtu lidských obětí, velikosti a rozsahu materiálních škod, dále také narušenosti infrastruktury, schopnostem systému a okrajově i dopadům na zemědělství.

6.1 Obecné informace

„Zemětřesení o síle 7,8 stupně v Nepálu udeřilo koncem dubna. Další otřesy přišly 12. května a počet obětí už celkem přesáhl 8 500.“ (Kottová, ČRo, 2015) Jiný zdroj uvádí, že zemětřesení dosahovalo síly 7,9 stupně. (ČTK, 2015)

Obrázek 1: Epicentra zemětřesení. Zdroj: Český rozhlas, 2015. Upraveno autorkou.

Bylo přesně 11:56 nepálského času, sobota dne 25. dubna 2015, když udeřilo první zemětřesení. Na Richterově stupnici by bylo poměrně vysoko, klasifikace říká 7,9 stupně. Během prvních několika málo hodin byl počet obětí asi patnáct set. (ČRo, ČTK, 2015a)

Za posledních 81 let je to nejhorší zemětřesení v dějinách Nepálu. Epicentrum bylo 80 kilometrů od nepálské metropole Káthmándú a ohnisko jen dva kilometry pod zemí. (ČRo, ČTK, 2015a)

Většina lidí se shromažďovala v ulicích, kde se je snažila udržet i vláda, kvůli obavě z dalších otřesů. A ty přišly asi o hodinu později od prvního zemětřesení. Měly sílu 6,6 stupně. (ČRo, ČTK, 2015a)

Všeobecně se východní Asie se vyznačuje velkým množstvím seizmických pochodů. (Poledne, 2001) Pro Nepál nejsou zemětřesení nijak neobvyklá. Například Japonsko je majitelem nejúčinnějšího varovného systému na světě (Poledne, 2001). Jenže, co rozvojové země, které si tyto výdaje nemůže dovolit, nebo o nich ani neví?

„Děsivé jsou pohyby půdy, vyvolávající kinetózu, nevolnost z houpání. (...) Lidé v panice prchají a hledají záchranu, jsou zasypáváni troskami...“ (Dvořák, 1987, str. 36) Přesně o takových výjevech se dočteme z jakýchkoliv zpráv po nepálských otřesech.

Nejen, že obyvatelé místa postiženého zemětřesením přijdou o nejbližší a nemají, kde bydlet, ale i každodenní život se velmi obtížně a zdlouhavě navrací do života přeživších. Obchody, kanceláře, školy, ulice, místa, kde pracovali, kudy chodili, jsou k nepoznání. Nic nefunguje, nemůžete si jít nakoupit, v té chvíli člověk asi nevidí žádnou budoucnost.

Ovšem takové destruktivní zemětřesení, jakým bylo dubnové nepálské, ještě přispělo k prohloubení problémů, kterým stát čelí. Ať už nízkému stupni hospodářského rozvoje, už tak špatné infrastruktury nebo politické nestabilitě. Zemětřesení a s ním spojené potíže zabránily také dlouho očekávané reformě ekonomiky. (CIA: The World Factbook, 2016)

Celkovou situaci v distribuci pomoci ještě zhoršoval fakt, že se blížilo období monzunů. Bylo třeba řešit opravdu nutné záležitosti - jako především zdravotní péči. (Kottová, ČRo, 2015)

6.2 Lidské životy

Dostupnost poskytované lékařské péče a pomoci komplikuje fakt, že v Nepálu není zdravotní péče dostupná na venkovech ani v odlehlých, výše položených místech.

(Vavroušková, 2008) Nepál má opravdu nízkou úroveň zdravotnické péče, není rozvinutá a má velmi krátkou historii. Chybí především zdravotnický personál.

První zemětřesení (7,8 stupňů) z 25. dubna si vyžádalo osm tisíc obětí a více než osmnáct tisíc raněných. Zemětřesení z 12. května (7,4 stupňů) zapříčinilo smrt dalších šedesáti lidí a na dva tisíce osob zranilo. (Jansová & Masopustová, 2015)

Podle OSN je celkový počet obětí obou zemětřesení 8 898. (Hronová, 2015)

V důsledku zemětřesení se spustila lavina na Mount Everestu, v okolí základního předsunutého tábora. Zabíla deset lidí, přičemž tou dobou tam byla až tisícovka horolezců. (ČRo, ČTK, 2015a) Dokonce na počátku května už se hovořilo o několika lavinách způsobených otřesy a celkovém počtu osmnácti obětí. (Kubištová, ČTK, 2015)

Je zcela jasné, že právě kvůli lavinám turisté a horolezci omezili a možná ještě omezí své cesty do Nepálu. Tím velmi utrpěla ekonomika, která z turistického ruchu opravdu značně profituje.

6.3 Materiální škody

Kdo si nedokáže představit, jak vypadají města a místa bezprostředně zasažena zemětřesením (o větší síle), může se inspirovat popisem pana Kukala (1983): cihlové domky jsou rozbořené, schody propadnuté, komíny a sochy zbořené, omítky rozpraskané, okna rozbitá, v zemi vidíme pukliny a většinou jsou porušená potrubí.

Pokud byste se ocitli mimo města, pak zde najdete popadané stromy, zvlněný povrch, rozpraskanou zem, zborcené břehy řek a stopy po povodních. (Kukal, 1983)

Při nepálském zemětřesení utrpěla především velká většina památek, hlavně chrámů. (ČRo, ČTK, 2015a)

Většina lidí přišla o svou obživu, domovy a místa. Bude trvat dlouhou dobu, než se vše vrátí do „normálních“ kolejí, podobných těm před katastrofou. (Rozsypal & Čihák, 2015) Materiální škody nejsou důležitější než ty sociální nebo psychické, ale tím, že je máte pořád na očích a vidíte zkázu všude kolem sebe, je o to těžší snažit se na to nemyslet a začít fungovat.

6.3.1 Obydlí

Vzhledem k dlouhodobé politické nestabilitě a neschopnosti vlády zakročit při stavbě neodolných budov je jasné, že při zemětřeseních musí většina nepálských (především) vesnických a horských obydlí z cihel spadnout. (Černý, 2015a)

V jedné nepálské vesnici jménem Simthalí bylo zničeno 400 domů a ve druhé vybrané vesnici Dahú, pro kterou Český rozhlas udělal sbírku, dokonce 500. (Koval & Smatana, 2015)

V těch nejvíce odlehlých a zaostalých horských vesnicích bylo poničeno asi 95 % všech obydlí. A to opravdu především z důvodu téměř nulové odolnosti „staveb“ proti otřesům. (Rozsypal & Čihák, 2015) Ačkoliv je oblast známá svou seizmickou aktivitou.

Budovy, které nestihly po prvním zemětřesení spadnout, měly natolik narušenou statiku, že jich většinu druhé zemětřesení (květnové) zbouralo. (Bednář, 2015)

6.3.2 Voda, sanitace a potraviny

Lidé měli strach z nedostatku pitné vody a jídla, a následného šíření nemocí, a proto jich velká část z hlavního města po otřesech utekla. (Černý, 2015b)

Konkrétní informace o dostupnosti potravin a vody, jejich distribuci, množství nebo problematice jsem nenašla. Ale obecně vzato, vždy během humanitární pomoci, obzvláště po zemětřesení je voda a jídlo na prvních příčkách nutné distribuce.

6.4 Infrastruktura

Hlavní dopravní uzel, cesta mezi Káthmándú a Pokharou byla zdevastovaná. (ČTK, 2015) „Cestovat po zemi nebylo možné kvůli pádům kamení a sesuvům půdy.“ (Kubištová, ČTK, 2015)

6.4.1 Doprava

Obecně je v rozvojových státech Asie dopravní spojení na velmi špatné úrovni. Na určitých místech je přeprava závislá dodnes především (někdy i pouze) na zvířatech

a lidech samotných. (Kovář, 1999) Například v horských oblastech převažují nosiči a karavany jako způsob přepravy i v dnešní moderní době. (Vavroušková, 2008)

Pouhá jedna třetina všech nepálských silnic má zpevněný povrch, což velmi komplikuje jakoukoliv přepravu osob a materiálu při jakékoliv komplikaci. Železnice se nachází pouze na indických hranicích. Bohužel ani letecká doprava není rozvinutá, ačkoliv letecký průmysl v Nepálu stále vzkvétá. V současnosti existuje sice téměř padesát letišť, ale zpevněný povrch má jen necelá jedna pětina z nich a mezinárodní spoje přijímá letiště pouze v hlavním městě. (Vavroušková, 2008)

Dle slov ředitele organizace Lékaři bez hranic Pavla Grubera byla většina cest neprůjezdná nebo rozbořená. (Kottová, ČRo, 2015)

Když k tomu připočteme fakt, že letiště v hlavním městě Káthmándú bylo bezprostředně po otřesech uzavřeno (ČRo, ČTK, 2015a), stala se z Nepálu na chvíli nedobytná pevnost. A přitom byla pomoc tolik potřebná.

6.5 Systém

Nepál je seizmicky aktivní oblastí a čas od času se zde zemětřesení objeví. Jak je tedy vláda připravena a schopna čelit těmto ne úplně nečekaným katastrofám?

„V prvních minutách a hodinách po zemětřesení bylo zřejmé, že se úřady v katastrofě neumí zorientovat, stanovit priority ani přestěhovat postižené lidi na místo, kde by dostali pomoc.“ (Černý, 2015b)

6.5.1 Zdravotní

Několik málo dní po zemětřesení přinášely základní pomoc mezinárodní organizace. Co se týkalo nepálských nemocnic, tak ty absolutně nezvládaly nápor lidí ani množství spotřeby zdravotního materiálu. (Černý, 2015b)

Celkově, zdravotní systém je v Nepálu velmi žalostný. V roce 2011 se na každých deset tisíc lidí počítal pár doktorů a padesát lůžek v nemocnici (Černý, 2015b).

V nemocnicích během zásahů po zemětřesení zcela chyběl proškolený personál. Až za čtyři dny od dubnového zemětřesení vláda uvedla, že krizové situace tohoto rozsahu není schopna zvládnout. (Černý, 2015b)

Dokonce už před druhým zemětřesením, na počátku května, můžeme najít informace o nebezpečí vypuknutí epidemie. Riziko zvyšovalo velké množství prachu a vysoké teploty. (Kubištová, ČTK, 2015)

6.5.2 Školský

Tři z šesti domků školy ve vesnici Simthali jsou zničené, další jsou rozpraskané. (Koval & Smatana, 2015) Obnova byla více než nutná.

6.5.3 Politický

Jak píše o zahraniční hospodářské pomoci Vavroušková (2008, str. 102): „Zásadní problém představuje špatná distribuce a využití této pomoci, jež je způsobeno nefunkční administrativou ve státní správě, a to včetně stále přetrvávající korupce.“

6.6 Zemědělství

Ve vesnicích Simthali a Dahú uhynula spousta dobytka a také byla poničena úroda. (Koval & Smatana, 2015) Existují zprávy, které vypovídají o množství sesuvů půdy, o rozpraskané půdě, o suchu a prachu. Dá se předpokládat, že zemědělství po zvláště dvou zemětřesením značně utrpělo.

A pro Nepál je to obzvlášť problém, protože zemědělství je zde důležitým zdrojem obživy.

7. Aktéři humanitární pomoci v Nepálu

Kapitola pojednává o vybraných aktérech na poli humanitární pomoci, která byla Nepálu poskytnutá.

První část se věnuje stručné zmínce o pomoci ze strany vlády České republiky. Dále jsou vybrány důležité, velmi známé neziskové organizace, které v Nepálu sehrály klíčovou roli v poskytování a distribuci pomoci.

7.1 Česká republika

Samozřejmě, že i česká vláda vyslala tým záchranářů a hasičů. Vše pod hlavičkou Hasičského záchranného sboru České republiky, který s sebou vezl velké zásoby zdravotnického materiálu. (Gavenda, 2015)

Po zemětřesení z 12. května byl český tým požádán o prodloužení působení o patnáct dní. (Jansová & Masopustová, 2015)

7.1.1 ADRA

ADRA reagovala na zemětřesení v Nepálu okamžitým uvolněním 400 tisíc korun na potraviny, vodu, léky a přístřešky. Zacílila svou pomoc na oblasti Dhading (západně od Káthmándú), Kavre (východní část Káthmándú) a Lalitpur. (ADRA, nedatováno)

Stejně jako většina dalších organizací, měla i ADRA zřízený účet na sbírku pro Nepál. Do tří týdnů od katastrofy vybrali asi tři a půl milionů korun. (Jansová & Masopustová, 2015)

Pracovníci neziskové organizace ADRA zaměřují své síly na výstavbu provizorních domovů a distribuci náradí. (Jansová & Masopustová, 2015)

7.1.2 Člověk v tísní

Člověk v tísní se dostával s pomocí na ta nejhůře dostupná místa, včetně velmi vzdálených horských oblastí na hranici mezi Nepálem a Tibetem, kde byli jako zasahující tým vůbec první. (Rozsypal & Čihák, 2015)

Člověk v tísní uvedl, že se jeho lidé v Nepálu zdrží na dobu neurčitou, po kterou jich bude potřeba. Odhadem třeba i na osmnáct měsíců. (Rozsypal & Čihák, 2015)

Organizace se soustředila především na distribuci provizorních přístřešků (Rozsypal & Čihák, 2015) a snažila se pokrývat základní potřeby lidí. Člověk v tísní působil hlavně v oblastech Gorkha a Sindhupalchok, a to až do ledna 2016. (Člověk v tísní, nedatováno)

7.1.3 Lékaři bez hranic

Samotný ředitel organizace uznal, že největším problémem je vůbec způsob a možnost, jak se dostat na potřebné místo. Jako jedinou vhodnou cestu používali vrtulníky, a to pro přepravu zdravotnického personálu i lékařského vybavení a materiálu. (Kottová, ČRo, 2015)

Na místě pomáhali především ošetřovat osoby, které přicházely se zraněními ještě po zemětřesení. Dále i častá průjmová onemocnění a infekce horních cest dýchacích z prachu, který je při otřesech všudypřítomný. (Kottová, ČRo, 2015)

Původním plánem organizace bylo zůstat v Nepálu tři měsíce po zemětřesení, ale z důvodu druhé vlny otřesů ještě přehodnotili své stanovisko a rozhodli se pomáhat s obnovením zdravotnické infrastruktury. (Kottová, ČRo, 2015)

7.1.4 Český červený kříž

Český červený kříž (ČČK) vezl humanitární pomoc zhruba ve stejné době, jak byl vyslán vládní konvoj. (Gavenda, 2015)

Při prodloužení působení českého týmu Hasičského záchranného sboru (HZS) v Nepálu, přidal zásobu zdravotnického materiálu a nechal jej poslat na místa potřebná. (Jansová & Masopustová, 2015)

7.2 Zahraniční

Mezi jednu z mnoha přespolních organizací, kterou Nepál po zemětřesení hostil, byla Save the Children. Do země organizace vstoupila s cílem zlepšit dostupnost především vody a jídla. (ČTK, 2015)

Mezi velmoci, které okamžitě poslaly pomoc, patří Velká Británie, Německo i Evropská unie. A také například Norsko, které peníze poslalo prostřednictvím OSN. (ČTK, 2015)

8. Úspěchy pomoci v Nepálu

O úspěšnosti poskytnuté humanitární pomoci je zatím velmi předčasné nějak globálně hovořit. Nebo ji snad celou zhodnotit. Stále jsou na místě týmy pracovníků, jistě existuje spousta nedořešených problémů po zemětřesení. Ale já se pokusím najít alespoň klíčové situace, které považuji za velmi pozitivní.

Rozdělila jsem kapitolu pro větší přehlednost do tří kategorií - úspěchy, které přisuzujeme neziskovým organizacím, dále úspěchy, za které jsou odpovědny vlády některých států a v poslední řadě úspěchy, které vznikly z aktuální situace a na místě.

8.1 Úspěchy neziskových organizací

Mezi úspěchy pomoci patří především veřejné sbírky, kterých se na podporu osob postižených zemětřesením v Nepálu sešlo hned několik. Například Člověk v tísni vybral 33 300 000 Kč a pomohl více než 100 000 osob. (Člověk v tísni, nedatováno)

Lékaři bez hranic vyslali téměř okamžitě po zemětřesení čtyři záchranné týmy na místa zemětřesení. (Lékaři bez hranic, 2015) Organizace Lékaři bez hranic v Nepálu postavili nafukovací nemocnici, přepravovali personál i materiál skrze vrtulníky. Ošetřili většinu pacientů (Kottová, ČRo, 2015)

Úžasným počinem bylo zacílení projektu ADRA na proškolení šedesáti nepálských zedníků. Školení se týkalo výstavby domů, které jsou odolnější proti katastrofám. (ADRA, nedatováno)

Nejde přece jen o poskytnutí pomoci fyzicky a v danou chvíli, ale také myšlenka, jak lidi zabezpečit a poučit do budoucna. Stavebnictví v Nepálu kromě jiných odvětví také pokulhává, ačkoliv mám pocit, že je to problém ze strany vlády, které se nehodí pro „obyčejné“ lidi stavět konstrukčně drahé domy.

8.2 Úspěšnost pomoci ze strany států

Velmi rychlou pomoc poskytla a naštěstí své síly zmobilizovala **Indie**, když viděla, jak problematickou dostupnost budou mít všichni další donoři a poslala do Nepálu letadlo se zásobami. (ČRo, ČTK, 2015a)

Ihned dva dny po prvním zemětřesení byla také naší vládou schválena pomoc, kterou **Česká republika** vyšle. Jednalo se o okamžité uvolnění dvaceti milionů korun a zmobilizování třiceti šesti členného Traumatýmu ČR, který sestává ze zdravotníků a hasičů HZS Praha. (Jansová & Masopustová, 2015)

Co se týče financí, Nepálu byla přislíbena částka 3,5 miliardy dolarů. Usnesli se o tom zástupci zemí a mezinárodních organizací, kteří se sešli na dárcovské konferenci. Největší obnos poputuje ze sousedních států: od **Indie** jedna miliarda dolarů a z **Číny** polovina. (Aktuálně.cz, 2015)

Japonsko Nepálu slíbilo 260 milionů dolarů, Spojené státy americké 130 milionů dolarů a za Evropskou unii by mělo být posláno rovných 100 milionů dolarů. (Aktuálně.cz, 2015)

Naštěstí ani mezinárodní organizace nezhálely a přislíbily 1 100 milionů dolarů na obnovu Nepálu. Jednou z nich je Asijská rozvojová banka (ADB), která pošle 600 milionů dolarů a druhým velkým donorem je Světová banka s 500 miliony dolary pro Nepál. (Aktuálně.cz, 2015)

8.3 Úspěchy z nápadu a náhody

Úžasný nápad se zapojením lidí do odklizení trosk a přivydělání si nějaké té nepálské rupie pomohl v mnoha ohledech. (Rozsypal & Čihák, 2015) Lidé přišli na jiné myšlenky, připadali si užiteční a nemysleli na ztrátu bližních, mohli si přijít na nějakou „korunu“ a začít fungovat.

Možná i trochu nahodile profitovala nepálská vláda z doby, kdy přišlo druhé zemětřesení. Nebylo to příliš brzy, aby komplikovalo probíhající práce po zemětřesení prvním, ale ani příliš pozdě, aby už v Nepálu nezůstala žádná fyzická pomoc zvenčí.

Tedy po druhém zemětřesení můžeme svým způsobem hovořit o výhodě a daleko větší úspěšnosti pomoci, a to z důvodu stálé přítomnosti mezinárodních týmů záchranářů, kteří ještě nestihli opustit místo. (Bednář, 2015)

Počet obětí, které si zemětřesení vyžádalo, se ovlivnit nedá. Ale, co mohlo být uděláno - poskytnuta pomoc v rámci hledání pohřešovaných, odklizení sutin, pohřbívání obětí, distribuce jídla a vody, psychosociální pomoc a finanční podpora na obnovu země, to vše, zde proběhlo. A už jen tomu můžeme říct úspěch.

Až čas ukáže, zda se Nepál poučil, zda se dokáže postavit na vlastní nohy, začít obchodovat a vzdělávat. Zda postaví cesty, odolnější domy a zlepší zdravotnictví. Nebo se nemusí stát nic, nepoučí se, ale poté může přijít další zemětřesení s daleko většími důsledky. Už dnes se hovoří o tom, že zaručeně přijít musí. Jen nevíme, kdy.

9. Neefektivita pomoci

Ráda bych v úvodu této kapitoly uvedla, že jsem nenašla žádné zprávy o špatně poskytnuté pomoci, o krocích vedle, o negativitě zásahů. Jen bych byla ráda kritická, a zkusila se najít body, které třeba nemusely být úplně pozitivní, nemusely vést k úspěchům.

I v dnešním moderním světě, který se snaží zmenšit propastné rozdíly mezi chudým a bohatým světem, narazíme na obrovské problémy. Především, co se týče záchrany zraněných. Když se jedná o rozvojovou zemi, je složitější dostat se ke zraněným - špatné cesty, neexistující data o počtech obyvatel, zdravotní péče nebývá rozvinutá. To vše přispívá k tomu, že se pomoc může zaměřit na „dostupnější“ osoby. Naštěstí to v případě nepálských zemětřesení nebyla úplně pravda, ale kdyby byla země na vyšší úrovni, jsem si jistá, že by se tam humanitární týmy i s pomocí dostaly rychleji.

V rozvojových oblastech, ke kterým Nepál patří, bohužel nenajdeme tak velké zázemí pro technické přístroje a špičkové vybavení. Je příliš drahé, a tak se často práce pro záchranné týmy stává ještě složitější (Morris, 2003). Přichází na řadu otázka, zda to tedy znamená, že šance na záchranu lidských životů roste s ekonomickou úrovní země?

Je běžné, že některým vládám a úřadům trvá příliš dlouho, než vydají povolení na poskytnutí pomoci. (Poledne, 2001) Naštěstí tento problém Nepál neřešil, ale uzavření letiště nebylo také tou nejméně výhodnou volbou. Uzavření letiště v Káthmándú z obavy z dalších otřesů můžeme označit jako zvláštní, avšak pochopitelný čin. Jen bohužel komplikoval dodání pomoci od světových velmocí, které byly již připraveny zasáhnout. (ČRo, ČTK, 2015a)

Po zhruba třech týdnech ještě do některých vesnic a oblastí stále nedorazila pomoc. (Kottová, ČRo, 2015) A čím to mohlo být způsobeno? Určitě jsem něco již výše zmínila. Že by například špatnou úrovní cest? Problematické bylo pomáhat v horských oblastech, a to kvůli dostupnosti. (ČRo, ČTK, 2015a)

A co teprve život v provizorních přístřešcích i mnoho měsíců po katastrofě? Je pravdou, že šest měsíců po zemětřesení v Japonsku (1995, 7,2 stupňů) nemělo střechu nad hlavou více než patnáct tisíc lidí. (Největší katastrofy a neštěstí, 2001) Ale tady

bude opět na vině vláda, která odmítá investovat peníze do stavby budov, když netuší, jak dlouho by vydržely.

Co je poměrně nepochopitelné, tak nepřipravenost vlády. Na to, že se jedná o zemětřesnou oblast, dovolím si tvrdit, že bez zásahu zvenčí by to stát sám o sobě absolutně nezvládl. A obětí by bylo více.

„Lidé v Nepálu si mimo jiné stěžují i na chaotickou distribuci pomoci.“ (Kubištová, ČTK, 2015) To je jediná zpráva, na kterou jsem narazila, která je ryze negativní. Chaos mohl být způsobený opravdu problematickou dostupností, velkým počtem obětí a raněných. Opět také neschopností vlády fungovat stejně efektivně jako týmy mezinárodních organizací. A možná i mnoho dalších aspektů.

„Určitě by také pomohlo, kdyby světová média věnovala himálajské zemi pozornost nejen ve chvíli, kdy udeří ničivá přírodní katastrofa.“ (Černý, 2015a)

10. Diskuze

Já osobně vnímám poskytnutí humanitární pomoci po zemětřesení v Nepálu jako efektivní čin na poli mezinárodní aktivity. Zapojila se velká část světa, ať už do veřejných sbírek, vysílání týmů, zapojení organizací, tak do vyjádření podpory finanční i materiální ze strany států.

Sama jsem se účastnila poskytování humanitární pomoci, avšak ve zcela odlišné situaci. Přece jen, některé záležitosti zhodnotit a posoudit mohu.

Je pochopitelné, že se vláda bála o další oběti a paniku, proto dala uzavřít letiště. Ale když se postavíte na stranu donora, jste připraveni, nachystáni, máte povolení i finance od vysílající země/organizace, a jen zkrátka musíte čekat, až budete moci do země vstoupit, je to velmi nepříjemná a složitá situace. A to pro všechny zúčastněné.

Nehledě na to, že ve většině případů opravdu víte pouze velmi stručné informace, tak jako i většina jiných občanů z médií. A pokud na místo jedete zasahovat jako první, velmi rychle zjistíte, že jsou věci jinak, než se říká a ukazuje.

Nemůžeme se tedy divit, že i čísla obětí nebo síla zemětřesení se ve zprávách liší. Někdy není jednoduché zaznamenat ani počet ošetřených, kteří vám projdou před nosem, natož počty pohřešovaných a mrtvých, které třeba nikdy nebudou nalezeny. A to ještě musíme zohlednit, že se stále bavíme o zemi rozvojové, které nemá úplně přesné statistické údaje a všechna data.

Přede všemi, kteří pomoc poskytovali, distribuovali materiál, zajišťovali logistiku a mysleli i na střídání týmů a odpočinek zachránců a lékařů, klobouk dolů. Udělali kus práce, a bez nich by určitě v Nepálu pod sutinami bylo daleko více obětí. Možná bychom čelili šířící se epidemii a dodnes neznali žádná čísla těchto zemětřesení.

Škoda jen, že vláda nedělá kroky, které by všechny přesvědčily o obratu k lepšímu. Ale třeba se jich dočkáme. Všichni obyvatelé Nepálu by si to zasloužili.

11. Závěr

Bakalářská práce na téma Humanitární pomoc po zemětřesení v Nepálu v roce 2015 shrnuje obecné informace o tom, co je to humanitární pomoc, v čem je důležitá, pro koho je určená, jak se vymezuje, co přináší a v čem má pomáhat.

Dále se dozvíme obecné informace o zemětřesení, které je pojato jako jedna z přírodních katastrof. Zjistíme, jak vzniká, jak a čím se měří, kdy a kde byly otřesy největší a kolik si vyžádaly obětí. To můžeme později porovnat s nepálskými zemětřeseními.

Velkou kapitolou je samotný stát Nepál, abychom pochopili, proč byla poskytnutá humanitární pomoc snadná nebo neefektivní, musíme mít také faktografické údaje a historické vymezení.

Postupně se dostáváme až k samotné katastrofě, která Nepál zasáhla v dubnu, a poté ještě i v květnu roku 2015. V práci jsou obsaženy jednotlivé oblasti, které byly zasaženy. Práce poukazuje na některé vybrané neziskové organizace a státy, které se snažily zasahovat a pomáhat.

Kapitoly o úspěšnosti a neefektivitě stojí na vlastním kritickém názoru autorky. Jsou místy podloženy zprávami a zdroji z jiných situací. A v části Diskuze najdeme autorčin pohled na celou situaci a především poskytovanou pomoc.

V průběhu bakalářské práce se pokouším nastínit odpověď na otázku: Co všechno se tedy může stát a jaké jsou dopady na stát, když jej zasáhne takové neštěstí?

Myslím, že je zcela zřejmé, jak velké dopady a v kolika všemožných oblastech má zemětřesení.

Seznam použitých zdrojů

Literatura

BAŠTECKÁ, Bohumila, Dana HLAVÁČKOVÁ, Štěpán KAVAN, Otakar J. MIKA, Marie SOTOLÁŘOVÁ, Štěpán VYMĚTAL. *Terénní krizová práce: psychosociální intervenční týmy*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2005. Psyché (Grada). ISBN 80-247-0708-X.

DUŠKOVÁ, Lenka, Jaromír HARMÁČEK, Petra KRYLOVÁ, Zdeněk OPRŠAL, Miroslav SYROVÁTKA, Simona ŠAFAŘÍKOVÁ a kolektiv. *Encyklopedie rozvojových studií*. Vyd. 1. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2011. ISBN 978-80-244-2948-9.

DVOŘÁK, Josef. *Země, lidé a katastrofy*. Vyd. 1. Praha: Naše vojsko, 1987.

EASTERLY, William. *Břímě bílého muže*. Vyd. 1. Praha: Academia, 2010. ISBN 978-80-200-1776-5.

FILIPSKÝ, Jan, Blanka KNOTKOVÁ-ČAPKOVÁ, Jan MAREK, Stanislava VAVROUŠKOVÁ. *Dějiny Bangladéše, Bhútánu, Maledív, Nepálu, Pákistánu a Šrí Lanky*. Vyd. 1. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2003. Dějiny států.

HALAXA, Petr a Josef FUKAN. *Česká republika a zahraniční pomoc*. Vyd. 1. Praha: Přírodovědecká fakulta Univerzity Karlovy, Volonté, 1999.

HARMÁČEK, Jaromír. *Teorie, realita a rozvojové souvislosti ekonomického růstu v nejméně rozvinutých zemích (LDCs)*. Vyd. 1. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2013. ISBN 978-80-244-3962-4.

KOVÁŘ, Jindřich. *Asie - dynamický kontinent: hlavní faktory a ohniska růstu*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 1999. ISBN 80-7184-683-X.

KUKAL, Zdeněk. *Přírodní katastrofy*. Vyd. 2. Praha: Horizont, 1983.

MOLDAN, Bedřich. *Podmaněná planeta*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2009. ISBN 978-80-246-1580-6.

MORRIS, Neil. *Zemětřesení: [proč dochází k zemětřesením? kde k nim dochází?]*. Vyd. 1. Brno: Computer Press, 2003. Přírodní katastrofy. ISBN 80-722-6935-6.

POLEDNE, Aleš V. *Největší katastrofy 20. století: [od Titaniku k Černobyli]*. Vyd. 1. Praha: Volvox Globator, 2001. ISBN 80-720-7423-7.

SMOLOVÁ, Irena a Jan VÍTEK. *Základy geomorfologie: vybrané tvary reliéfů*. Vyd. 1. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2007. ISBN 978-80-244-1749-3.

Kolektiv autorů. *Největší katastrofy a neštěstí*. Vyd. 1. Překlad Vladimír Čadský. V Praze: Ikar, 2001. 20. století v obrazech. ISBN 80-242-0486-X.

VAVROUŠKOVÁ, Stanislava. *Nepál*. Vyd. 1. Praha: Libri, 2008. Stručná historie států. ISBN 978-80-7277-383-1.

Internetové zdroje

ADRA. *Nepál - pomoc po ničivém zemětřesení* [online]. Nedatováno [cit. 2016-04-10]. Dostupné z: <http://adra.cz/pomoc-v-zahranici/humanitarni-projekty/nepal--pomoc-po-nicivem-zemetreseni>

Aktuálně.cz. *Nepál získá na obnovu 3,5 miliardy dolarů* [online]. 25. 6. 2015 [cit. 2016-04-10]. Dostupné z: <http://zpravy.aktualne.cz/zahranici/na-obnoveni-nepalu-poskytnou-darci-pres-trimiliardy-dolaru/r~6136f0ea1b3f11e5bc3a0025900fea04/>

Background Notes on Countries of the World: Kingdom of Nepal. *Economy* [online]. 3. 5. 2012 [cit. 2016-02-10]. Dostupné z: <http://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=bth&AN=73739778&lang=cs&site=ehost-live>

BEDNÁŘ, Jan. *Jan Bednář: Ve východním Nepálu udeřilo nové zemětřesení*. In: Český rozhlas: Plus [online]. 12. 5. 2015 [cit. 2016-03-13]. Dostupné z: http://www.rozhlas.cz/plus/nazory/_zprava/1489249

BusinessInfo. *Nepál: Obchodní a ekonomická spolupráce s ČR* [online]. 1. 6. 2015 [cit. 2016-02-10]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/nepal-obchodni-a-ekonomicka-spoluprace-s-cr-18327.html>

CIA: The World Factbook. *Nepal* [online]. 2016 [cit. 2016-03-04]. Dostupné z: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/np.html>

ČERNÝ, Jan. *Historické a politické pozadí nepálského zemětřesení*. In: Český rozhlas [online]. 16. 5. 2015a [cit. 2016-03-12]. Dostupné z: http://www.rozhlas.cz/plus/svet/_zprava/1490013

ČERNÝ, Jan. *Politická nestabilita v Nepálu ovlivnila schopnost himálajské země čelit přírodní pohromě*. In: Český rozhlas [online]. 3. 5. 2015 [cit. 2016-03-12]. Dostupné z: http://www.rozhlas.cz/plus/svet/_zprava/1485600

Člověk v tísní. *Nepál: Humanitární pomoc a rozvoj* [online]. Nedatováno [cit. 2016-04-10]. Dostupné z: <https://www.clovekvtisni.cz/cs/humanitarni-a-rozvojova-pomoc/zeme/nepal>

ČRO, ČTK. *V Nepálu udeřilo silné zemětřesení, úřady hlásí přes tisíc mrtvých*. In: Český rozhlas [online]. 25. 4. 2015 [cit. 2016-03-12]. Dostupné z: http://www.rozhlas.cz/zpravy/asieaustralie/_zprava/v-nepalu-uderilo-silne-zemetreseni-urady-hlasi-pres-tisic-mrtvych--1482714

ČTK. *Obětí ničivého zemětřesení v Nepálu už je víc než 1500 a jejich počet dál roste*. In: Hospodářské noviny [online]. 25. 4. 2015 (aktualizováno 26. 4. 2015) [cit. 2016-03-13]. Dostupné z: <http://zahranicni.ihned.cz/c1-63919160-obeti-niciveho-zemetreseni-v-nepalu-uz-je-vic-nez-1500-a-jejich-pocet-dal-roste>

Encyclopædia Britannica. *Tarai* [online]. 2016 [cit. 2016-02-10]. Dostupné z: <http://www.britannica.com/place/Tarai>

FAIRCLOUGH, Paul. *The 10 most powerful recorded earthquakes*. The Guardian [online]. 11. 3. 2011 [cit. 2016-03-26]. Dostupné z: <http://www.theguardian.com/world/2011/mar/11/10-most-powerful-earthquakes-history>

GAVENDA, Jaroslav. *V Nepálu přistálo letadlo s českými záchranáři a zdravotnickým materiálem*. In: Český rozhlas [online]. 16. 5. 2015 [cit. 2016-03-12]. Dostupné z: http://www.rozhlas.cz/zpravy/politika/_zprava/1490658

HRONOVÁ, Tereza. *Zažila jsem zemětřesení v Nepálu*. In: Český rozhlas: Dvojka [online]. 5. 9. 2015 [cit. 2016-03-13]. Dostupné z: http://www.rozhlas.cz/dvojka/dobravule/_zprava/1525482

JANSOVÁ, Lenka a Věra MASOPUSTOVÁ. *Čeští záchranáři zůstanou v Nepálu déle, prodloužení jejich mise schválila vláda*. In: Český rozhlas [online]. 13. 5. 2015 [cit. 2016-03-12]. Dostupné z: http://www.rozhlas.cz/zpravy/politika/_zprava/1489392

KOTTOVÁ, Alice (ed.). *Některé nepálské vesnice jsou zřejmě stále bez pomoci, upozorňují Lékaři bez hranic*. In: Český rozhlas [online]. 19. 5. 2015 [cit. 2016-03-12]. Dostupné z: http://www.rozhlas.cz/zpravy/asieaustralie/_zprava/1491771

KOVAL, Vojtěch a Lubomír SMATANA. *ČRo podpoří sbírkou dvě nepálské vesnice, ve kterých spadla většina domů*. In: Český rozhlas [online]. 19. 5. 2015 [cit. 2016-03-12]. Dostupné z: http://www.rozhlas.cz/zpravy/svet/_zprava/cro-podpori-sbirkou-dve-nepalske-vesnice-ve-kterych-spadla-vetsina-domu--1491488

KUBIŠTOVÁ, Pavla. *Zemětřesení v Nepálu má přes sedm tisíc obětí, v zemi hrozí epidemie*. In: iDNES.cz [online]. 2015 [cit. 2016-03-13]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/zemetreseni-v-nepalu-ma-7000-obeti-dnx-/zahranicni.aspx?c=A150503_080604_zahranicni_pku

Lékaři bez hranic. *Nepál: Lékaři bez hranic posílají týmy na pomoc obětem zemětřesení* [online]. 25. 4. 2015 [cit. 2016-04-10]. Dostupné z: <http://www.lekari-bez-hranic.cz/cz/clanek/nepal-lekari-bez-hranic-posilaji-tymy-na-pomoc-obetem-zemetreseni>

MZV ČR (Ministerstvo zahraničních věcí České republiky). *Základní přehled humanitární pomoci* [online]. 21. 5. 2010 [cit. 2016-03-05]. Dostupné z: [http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/rozvojova_spoluprace/humanitarni_pomoc/prirucka_a_WFP_pro_nevkladni_organizace/zakladni_prehled_humanitarni_pomoci.html](http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/rozvojova_spoluprace/humanitarni_pomoc/prirucka_WFP_pro_nevkladni_organizace/zakladni_prehled_humanitarni_pomoci.html)

ROZSYPAL, Michal a Ondřej ČIHÁK. *Člověk v tísní: Nepál stále odstraňuje bezprostřední škody po zemětřesení, teď mu hrozí monzuny*. In: Český rozhlas [online]. 12. 5. 2015 [cit. 2016-03-12]. Dostupné z: http://www.rozhlas.cz/plus/ranniplus/_zprava/1489031

The World Bank. *FAQs: Global Poverty Line Update* [online]. 30. 9. 2015 [cit. 2016-05-01]. Dostupné z: <http://www.worldbank.org/en/topic/poverty/brief/global-poverty-line-faq>

The World Bank: Data. *Personal remittances, received (% of GDP)* [online]. 2016 [cit. 2016-05-01]. Dostupné z: <http://data.worldbank.org/indicator/BX.TRF.PWKR.DT.GD.ZS>

UNCTAD: United Nations Conference on Trade and Development. *Landlocked Developing Countries (LLDCs)* [online]. 2013 [cit. 2016-05-01]. Dostupné z: <http://unctad.org/en/Pages/ALDC/Landlocked%20Developing%20Countries/UN-recognition-of-the-problems-of-land-locked-developing-countries.aspx>

UNDP. *Human Development Report 2015: Work for Human Development* [online]. 2015 [cit. 2016-04-24]. Dostupné z: http://hdr.undp.org/sites/default/files/2015_human_development_report.pdf

UNDP: Human Development Report. *Multidimensional Poverty Index (MPI)* [online]. Nedatováno [cit. 2016-05-01]. Dostupné z: <http://hdr.undp.org/en/content/multidimensional-poverty-index-mpi>

XE Currency Converter [online]. 2016 [cit. 2016-05-08]. Dostupné z: <http://www.xe.com/currencyconverter/convert/?Amount=1&From=CZK&To=NPR>